

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

„Preventivna politika.“

Nedeljsko »Jutro« se postavlja, da je mladinska politika identična s politiko nemške demokratične sredine, v kateri so nemški klerikalci skoraj najbolj merodajni.

Nedeljski »Slovenski Narod«, zmanjšana in poslabšana popoldanska izdaja »Jutra«, pa pravi, da je mladinska politika preventivna politika proti zavlada-nju klerikalcev. Da je trditev »Jutra« neresnična, vidi naš bralec iz članka »Držna primera«. Da pa je neresnična tudi trditev »Slovenskega Naroda«, pa naj dokažemo na tem mestu.

Preventivna politika, da rabimo ta prazen izraz, je končno vsaka politika, ker nobena stranka nima namena delati take politike, da bi zmagal njen nasprotnik. Po nerodnosti voditeljev kake stranke pa se more pripetiti, da dela kaka stranka tako politiko, da od nje profita samo nasprotnik. Na tako politiko se v Sloveniji zlasti dobro razume »Slovenski Narod« in zato je tudi razumljivo, če ravno »Slovenski Narod« govori o preventivni politiki.

Kdor opazuje politično življenje v Sloveniji tekom zadnjih let, mora priznati, da ni nihče tako zelo koristil klerikalcem, kakor »preventivna« politika mladim in zlasti še »Slovenskega Naroda«. Če je bilo le na svetu mogoče zavzeti napačno stališče, »Slovenski Narod« je to sigurno storil in ne zaradi svojega programa, temveč vsled napak mladim so obdržali klerikalci svoje pozicije.

Par konkretnih dejstev. Slovenski naprednjaki brezpogojno zahtevajo, da se spoštujejo državljanske svoboščine. Med te svoboščine spada tudi pravica, da vsakdo voli po svoji vesti. Kako pa so razumeli to pravico mladini? Po vsakem so udarili, kdor ni šel z njimi!

Tudi najbolj strasten liberalni obrtnik je mnenja, da mora ostati denar bolniške blagajne v Sloveniji. Kljub temu so mladini prenesli denar v Zagreb in na Mikošičev cesti stoji kamenit spomenik te mladinske politične polumije.

Vsi Slovenci brez izjeme so za razvoj slovenske univerze. Vodja mladim pa je dejal, da je desinteresiran za slovensko univerzo, ker je proforski zbor drugega političnega prepričanja kot on.

Ko je šlo za svobodo tiska in ko je sodišče izreklo, da je bila ustave lista nedopustna, je bil mladinski tisk tisti, ki je nastopil proti svobodi tiska.

Vsak Ljubljančan je za avtonomijo Ljubljane, vseeno so mladini dvakrat zaporedoma pogazili ljubljansko avtonomijo.

Pa kaj bi naštevati vsa ta dejstva, ko pa jih vsa Slovenija pozna. In ko je ljudstvo spoznalo, da zastopajo mladini vedno napačno stališče, je nehote šlo k njihovi nasprotnosti. Vsa mladinska politika je bila nepretrgana agitacija za SLS. To se je zlasti jasno videlo pri zadnjih ljubljanskih volitvah. Samo s političnimi in kulturnimi argumenti je nastopala v Ljubljani SLS in versko geslo je popolnoma opustila in vendar je zmagala. Tako zelo so Ljubljančani siti mladinske politike.

Res preventivna politika je zato samo ona, ki je dobra politika, to je demokratična in svobodomiselnost. To politiko pa so mladini zatajili in zato je ljudstvo zapustilo naprednjake. Da dobi ljudstvo zopet zaupanje do napredne misli, je potrebno, da postane napredna politika zopet dobra, demokratična. In zato, da

Položaj neizpremenjen.

Beograd, 2. marca. Zatišje, ki vlada sedaj v politični situaciji, bo trajalo še par dni do sestanka parlamenta. Opozicija računa, da bo otvoritev parlamenta zelo burna. Vedenje vladne večine in verifikacijskega odbora zavisí od raznih razmer. Vlada je dobila večje število mandatov, nasprotno pa je opozicija dobila med narodom večje število glasov in upravičeno smatra zato opozicija, da je enakovredna vladni večini. Davidovičevi demo-

krati menijo, da bodo radikali skušali povečati svojo večino v parlamentu, da bi bili sigurni pred presenečenji. Opozicija posveča največjo skrb vestem, ki govore o razveljavljenju enega dela mandatov HRSS, ker vidijo, da bo v tem slučaju moralo priti do abstinence. Ako bo prišlo do tega, nameravajo radikali po donešenju nekaterih nujnih zakonov razpisati nove volitve.

Zadnje priprave strank za zasedanje skupščine.

Beograd, 2. marca. Včeraj dopoldne je Pašić v kabinetu sprejel Krsto Miletića in Marka Trifkovića in z njima dalje časa konferiral. Baje so razpravljali o delu v parlamentu, zlasti o rekonstrukciji vlade in o raznih drugih kombinacijah, ki krožijo v parlamentu.

Šef demokratske stranke g. Ljuba

Davidović je včeraj dalje časa v demokratskem klubu konferiral s svojimi prijatelji. Razpravljali so o pismu, katerega bo najbrž danes poslal kralju. V tem pismu opisuje g. Davidović, dogodke in nasilja v bregalniškem okrožju. Jutri se sestane glavni odbor demokratske stranke na sejo.

Po Ebertovi smrti.

ŽALNA IZJAVA NEMŠKE VLADE.

Berlin, 1. marca. Nemška vlada je izdala sledečo, od vseh min. podpisano žalno izjavo: »S Friedrichom Ebertom je umrl mož, ki je s svojo močno osebnostjo dosegel, da je bila v zmehdanih revolucije sklicana narodna skupščina in s tem dana nemški državnosti zakonita podlaga. V zunanje-političnih zmešnjavah, ki so nastale v Nemčiji po končani vojni, je prevzel na sebe odgovornost za sklepe, ki so po mnogih neuspehih končno vendarle odprli pot za dvig Nemčije. Nepri-stranost in zakonitost sta bile vodilni črti njegovega poslovanja.«

POGREBNE SVEČANOSTI.

Berlin, 1. marca. Pogreb dr. Eberta bo v sredo. Natančen program pogreba še ni določen. Truplo je bilo včeraj o polnoči prepeljano v palačo predsedstva republike, kjer bo položeno na mrtvaški oder v delovni sobi Eberta. Soba ostane kolikor mogoče neizpremenjena. Dekoracije bodo izvršene čim najbolj priprosto, kakor to odgovarja željam pokojnika. Oficijelne žalne svečanosti bodo v veliki slavnostni dvorani predsedstva, kjer je prostora za več tisoč ljudi. V imenu države se bo tu poslovil od pokojnika dr. Marx. Zbor državne opere bo pel žalostinke. Po svečanosti bo truplo prepeljano na kolodvor in od tam v Heideberg, rojstno mesto Eberta. Na vseh cestah bo tvorilo vojaštvo špalir. Vse javne zabave

prireditve so v soboto, nedeljo in na dan pogreba prepovedane.

SOVRAŠTVO PREKO GROBA.

Berlin, 1. marca. Poštena javnost se zgraža nad nemškimi šovinističnimi listi, ki niso niti po smrti Eberta mogli zatajiti svojega strankarskega sovraštva. Tako piše »Kreuzzeitung«, da je bil Ebert samo zastopnik mednarodne in razredne misli in da je spravil Nemčijo na najnižjo nižino. »Lokalanzeiger« piše, da Ebert gotovo ni bil nobena heroična narava, temveč navaden mož, s pretežno »špurgarskimi« navadami. Častno izjemo med nacionalističnimi listi dela »Deutsche Allgemeine Zeitung«, ki je izšla črno obrobljena, kakor vsi drugi listi demokratične sredine.

NASPROTJE MED ITALIJANSKO IN ALBANSKO VLADO RASTE.

Rim, 2. marca. Italijanske novine prinašajo pregled o situaciji v Albaniji, ki je zelo napeta. Nova republikanska vlada je pričela preganjati katolike, kot svoje politične nasprotnike. Proti Italiji se snujejo na albanskem ozemlju najrazličnejše spletke. Italijanski tisk poziva italijansko vladu, da zaščiti pravice svojih državljanov in katolikov. V zadnjem času sta bila namreč ubita dva italijanska državljana: novinar in neki pomorski kapetan.

samo res demokratična in svobodomiselnost mladini zatajili in zato je ljudstvo le agitacija za SLS, ki stopa vsled »preventivne« politike »Slovenskega Naroda« ad uspeha do uspeha in ki je tako osvojila tudi Ljubljano. Občinski volilni red za mesto Ljubljano je tudi ena teh »preventivnih« političnih odredb mladim in dne 18. marca bo mogel »Slovenski Narod« še enkrat zapeti žalostno pesem o svoji »preventivni« politiki.

V interesu napredne misli bi bilo, da bi bili te »preventivne« politike mladim že kmalu rešeni, ker drugače bo zmagala SLS še trdnjše!

Katastrofalna eksplozija v Braziliji.

Na polotoku Caju, ki leži 5 km od Rio, je bila strahovita eksplozija. Število mrtvih znaša več sto in več sto je težko ranjenih. Govori se celo, da je mrtvih preko tisoč. O katastrofi se poroča sledeče podrobnosti. Okoli 5. ure popoldne je izbruhnil na svetilniku, ki je bil zasidran v pristanišču, ogenj, ki se je razširil na skladišča. V teh so bile velike množine petroleja, strojev in dinamita. Že ob petih je eksplodiral prvi zaboj dinamita in do sedmih zvečer je sledila ena eksplozija drugi. V vsem je eksplodiralo baje 3000 zabojev dinamita. Učinki eksplozije so bili strahoviti. Poleg nestetih človeških življenj je bilo porušenihih okoli 1000 hiš. Celo gledališče v Rio de Janeiro, ki je znatno oddaljeno od mesta katastrofe, se je vsled zračnega pritiska sesulo. Škoda znaša na milijone dolarjev. Vse vojaštvo je mobilizirano za reševalno delo.

PRED SEJO HRSS.

Zagreb, 2. marca. Jutri se bo vršila seja poslancev HRSS v Zagrebu, na kateri bosta Pavle Radić in Lorković poročala o seji šefov bloka. Splošno pričakujejo, da bodo poslanci ta sporazum sprejeli, zlasti še, ker je na zahtevo HRSS bila sprejeta v program bloka tudi »seljačka demokracija«. Frankovci v Zagrebu zelo hudo napadajo vodstvo HRSS, češ, da je popustila na svojem republikanskem stališču in da je na potu, da prizna monarhijo.

BODRERO PRI DR. NINČIĆU.

Beograd, 2. marca. Italijanski poslanik na našem dvoru general Bodrero je včeraj posetil zunanega ministra dr. Ninčiča in njegovega pomočnika Jovana Markovića. Razpravljali so o delu konference v Firenci in o nekaterih ekonomskih vprašanjih, za katera se Bodrero v Beogradu zelo zanima.

NEVERJETNE VESTI SOFIJSKIH LISTOV.

Beograd, 2. marca. Sofijski listi poročajo, da bo naša vlada odpovedala gostoljubnost Kostu Todorovu in drugim zemljoradnikom, ki se nahajajo kot politični begunci v naši državi. V koliko so te vesti resnične, ni znano.

SELIM II. PROGLAŠEN ZA SULTANA.

Pariz, 2. marca. Včeraj so prispele vesti, da so ustaši proglasili v Kurdistanu nezavisno kraljestvo in izvolili Selima II., sina bivšega sultana Abdul Hamida, za svojega kralja. To kraljestvo bo pripadlo pod carigradski kalifat.

BOJKOT MUSLIMANOV.

Beograd, 2. marca. Bojkot muslimanov proti židom postaja vedno večji. Do bojkota je prišlo najprej v Bosni, kjer so vsi židje glasovali za radikale. Tudi židje pripravljajo svojo akcijo in skušajo na vsak način obzustrušiti akcijo muslimanov. Verska nestrpnost je taka, da bo zelo težko pomiriti duhove.

Sijajno zadoščenje g. Jelačinu ml.

OBČNI ZBOR TRGOVSKEGA GREMIJA V KAMNIKU IZREKEL G. JELAČINU ZAUPNICO.

Včeraj dne 1. marca se je vršil občni zbor trgovskega gremija v Kamniku v prostorih restavracije Rode. Načelnik A. Stergar je ob pol 10. uri dop. otvoril zborovanje, pozdravil prisotnega zastopnika vlade komisarja dr. Hacinca, načelnika Zveze trgovskih gremijev Ivana Jelačina ml. in podnačelnika Zebala ter došlo zborovalce, okoli 30 po številu. Po pozdravnem govoru je omenjal g. Stergar vse važnejše akcije, ki jih je kamniški gremij podvzel tekom leta. Nato je podal g. Klemenčič tajniško in blagajniško poročilo, odobreno po pregledovalnih računov ter mu je občni zbor podelil absolutorij.

Gosp. Menart iz Damžal je stavil predloge glede pobijanja krošnjarske nadloge, ki dela legitimnim trgovcem veliko škodo, dalje predlog za premembno pravil glede pristopnine in članarine novih in posebno inozemskih članov. Po debati, h kateri so se oglasili nekateri člani in g. Jelačin ml., so bili predlogi g. Menarta z malimi spremembami sprejeti.

K slučajnostim dnevnega reda je podal zborovalcem krepko in jedrnat izjavo načelnik kamniškega gremija g. Stergar, ki je v energičnih besedah obsojal ostudno politično gonjo gotovega časopisja proti g. Jelačinu ml. Zavračal je vse napade na njegovo osebo, ki ga pozna vse slovensko trgovstvo kot resnega, delavnega in odločnega voditelja skupne trgovske organizacije. Opozarjal je zborovalce na zasluge g. Jelačina za organizacijo in odobraval njegov nastop, da je kot načelnik Zveze trgovskih gremijev varoval nevtralnost njenih uradnih prostorov in odbijal poizkuse zanesti politične spletke v stanovsko strokovno organizacijo. Obsojal je postopanje ožjih odborov nekaterih gremijev, ki so izrekli g. Jelačinu ml. nezaupnico iz političnih vzrokov, dočim zasluži g. Jelačin zaupnico in zadoščenje ravno radi njegovega nepristranskega vodstva organizacije, katero je branil pred političnimi spletkami, ki vanjo sploh ne spadajo. Dotični gremiji so svoj delokrog s takimi političnimi »nezaupnicami« daleč prekorčili. Predlagal je zato, naj občni zbor kamniškega gremija izreče g. Jelačinu zaupnico.

Pred izglasovanjem zaupnice je prosil za besedo g. Jelačin ml., ki je v mirnih in stvarnih izjavah dokazal, da je s svojim nastopom samo branil nevtralnost uradnih gremijskih prostorov in odvrčal poizkuse nekaterih oseb zanesti v našo stanovsko organizacijo politično agitacijo. Navzoči zborovalci so sledili govornikovim besedam z živim zanimanjem in uvideli korektnost in nepristranost g. Jelačina kot voditelja skupne trgovske organizacije, kateremu so nato z odobravanjem izglasovali zaupnico.

Ko je zahteval nek političen fanatik, naj se javijo tudi oni, ki glasujejo proti zadoščenju za g. Jelačina, sta se dvignila samo dva od navzočih približno 30 zborovalcev. G. Jelačin ml. se je v iskrenih besedah zahvalil zborovalcem za dano mu zadoščenje in izjavil, da hoče vztrajati v svoji poštenih borbi za nevtralnost stanovske organizacije, iz katere mora izginiti vsaka politika. Zagotavljal je navzoče, da hoče tudi v bodoče neutrudljivo sodelovati v prospeh slovenskega trgovstva. G. Zebal je skušal na skrajno nekvificiran in nelojalen način demonstrirati proti načelniku Jelačinu, kar pa je star in izkušen trgovec Grad tako odločno zavrnil, da jo je g. Zebal osramočen odkuril.

Spletke in politične intrige proti g. Jelačinu se torej posrežijo samo v »ožjih« odborih in v nenavzočnosti g. Jelačina, ker se njegovi nasprotniki boje odkrite borbe s stvarnimi argumenti in v mirni in dostojni obliki. Po izčrpanem dnevnem redu je g. Stergar zaključil občni zbor.

Drzna primera.

Včerajšnje »Jutro« si je privoščilo primero med jugoslovenskimi in nemškimi notranje političnimi razmerami. Seveda si je dovolilo »Jutro« primero na način, kakor je lasten edinole mladini. Z drznim čelom so gospodje potvorili resnico in na podlagi tega falzifikata napisali za sebe ugoden zaključek.

Evo, kaj pravi »Jutro«: »Stranke demokratske sredine (so v Nemčiji) v borbi na desno in levo, proti dvojni reakciji. Imperativna potreba dveh blokov, narodnega bloka demokratske sredine, za vzdrževanje parlamentarnega in nacionalnega načela, kojega je zdrav srednji sloj, — in sporazuma reakcije. Kakor v Nemčiji, se zbirajo v Jugoslaviji na eni strani vsi, ki vidijo le sebe: partikularisti, separatisti, komunisti, cerkev, zagrebški »šiberji« (!). Na eni strani Vidovdanska in Weimarska ustava, na drugi strani vse, kar dela proti ustavi... Na strani reakcionarcev razni samostalni avanturisti, Hitlerju podobni praznoglavi agitatorji, v svojih organizacijah tiransko gospodujoči voditelji, poedini voletrgovci, zaverovani profesorji, zapepljeni in število ničel, ki bi radi samo z nekaj hujskajočimi gesli prišli do mandata... Narodne sile se morajo zbrati, cepljenje pomaga reakciji. Dve načeli se borita. Tako je danes v Nemčiji, tako v Jugoslaviji. Tudi nemški demokraciji iskreno želimo zmage. Zmaga demokracije je pogoj evropske konsolidacije.«

Dvomimo, če je bila kdaj napisana tako drzna primera, kakor si jo je dovolilo »Jutro«. Naj govore dejstva.

Res je, v Nemčiji se odigrava boj med dvema taboroma. Na eni strani socialni demokrati, demokrati in centrum, na drugi strani nemški nacionalisti, fašisti in sorodno. Na eni strani pristaši weimarske republikanske ustave, na drugi strani pristaši starega monarhističnega režima. Ne imenuje pa se prvi tabor narodni blok demokratske sredine in še manj pravi kdo drugemu bloku — sporazum reakcije. Tako pridevek »narodni« kakor tudi pridevek »sporazum« si je »Jutro« čisto navadno izmislilo, da bi moglo aludirati na naše razmere in sprave.

viti svoje, že itak do skrajnosti naivne bralce v zmoti. Če bi se že rabilo oba pridevka, potem bi se z veliko večjo pravico morali imenovati prvi tabor — blok sporazuma in drugi tabor nacionalni blok reakcije. Zakaj prvi blok, to je blok sredine, kar vedno pomeni sporazum, drugi pa žonglira z nacionalizmom ravno tako kot naš slavni »nacionalni« blok.

In pogledimo stranke, ki so na eni in na drugi strani. Demokratski tabor tvorijo socialni demokrati, klerikalci in demokrati. In v to družbo se vsiljuje »Jutro«! — Vsi vi pravoverni slovenski naprednjakari, ali se ne zgražate, da vas stavlja »Jutro« v tabor, v katerem so klerikalci, druga najmočnejša stranka! Ali ne čutite, da spadate veliko bolj v »nacionalni« blok, kjer ni klerikalcev, zato pa vsi hipernacionalisti in fašisti!

Če vzporejamo po strankah nemške razmere z našimi, potem se smejo z nemškimi demokrati primerjati samo Davidovičevi demokrati. In da je temu res tako, samo en drastičen primer iz zadnjega časa. Glavno glasilo nemških demokratov je »Berliner Tageblatt« in dopisnika tega lista, g. Berkessa, je ravno te dni izgnal iz Jugoslavije naš »nacionalni« blok. In če čitate »Berliner Tageblatt«, potem boste videli, da bi smatrali nemški demokrati za najtežjo razžalitev, če bi se jih primerjalo z našimi mladini in njihovimi protektorji.

Mladini in nemški blok sredine! Kako nepremostljiv prepad loči oba. Ko smo nastopili mi za srednjo linijo, so se mladini iz nas norčevali in ker argumentov ne ljubijo, so nas zavrnil s »siroto Jerico«. In vendar je srednja linija osnova bloka sredine!

Da, boj gre v Nemčiji proti desni in levi reakciji: proti izkoriščevalcem nacionalizma in proti izkoriščevalcem socializma. Proti obema skupinama pa stoji sredina, ki noče samo sporazuma v Nemčiji, temveč tudi sporazum s Francijo. In vi, ki ste nasprotni celo sporazumu med brati, vi, ki ste predstavniki skrajno desnega ekstrema sile, vi se upate primerjati se s skupino sredine? V drznosti ste resnično prekosili sebe.

Blok sredine v Nemčiji je za parlamentarizem, priznava tudi »Jutro«. Ko pa je šlo lani za parlamentarno ali ne-parlamentarno rešitev krize, pa je »Jutro« nastopilo proti parlamentarizmu. Parlamentarizem nikdar ne pozna sile in terorja. Deviza »Jutra« je bila zahteva po močni roki! Kljub vsemu temu pa si upa »Jutro« primerjati svojo stranko z nemškimi demokracijami.

Tudi »Jutrova« primera med Vidovdanko in Weimarsko ustavo ne drži. V Nemčiji ne gre boj za ustavo v prvi vrsti zaradi centralizma ali partikularizma, temveč zaradi monarhije in republike. In največji partikularisti niso v bloku sredine, temveč v »nacionalnem« bloku. Kje so Bavarci, kje so Velikoprusi, da tudi mi aludiramo na naše razmere! Ali ne pri hipernacionalistih?

In končno metode. Na veliki manifestaciji demokratskega bloka v Magdeburgu je dejal dr. Wirt, da doživlja sedaj Nemčija ero klevet in ogabnega obrekovanja. Kdo pa prireja pri nas vsak čas razne gonje? Kdo živi le od obrekovalne kampanje? Ali ne doživljamo ravno sedaj novo tako gonjo? — Gospodje mladini, kar podajte si roke s klevetniki od nemškega »nacionalnega« bloka, ker ste si na las slični.

Nemška demokratska stranka je izšla iz bivše »Freiheitliche Partei«, ki je za-

gnala stara gesla v ropotarnico in hotela liberalno stranko prilagoditi novim socialnim razmeram. Predvsem pa je bila svobodomiselnost. Kako pa je s svobodomiselnostjo mladine? Ni še teden dni, ko je »Jutro« zapisalo, da morajo biti uradniki, ki niso volili »nacionalni« blok, reducirani! In sedanja gonja proti Jelačinu ml.! Ali ni nepobiten dokaz mladinskega svobodoljubja?

Stranka, ki zagovarja represalije in ki jih uporablja, stranka, ki pozna samo svojega političnega pristaša, stranka, ki odobrava, da so internirani narodni poslanci, stranka, ki živi samo od klevetniških kampanj in zlorabe nacionalizma, taka stranka se upa vzporejati z nemško demokracijo!

Ne, gospodje mladini, z evropsko demokracijo nimate nobene skupnosti. Vi spadate v družbo Westarpov, Cunotov, Stresemannov, Poincarejev in Spalajkovičev, ne pa v družbo Rathenaua, Herriota in Davidoviča in ob pravem času ste tudi formalno stopili med reakcionarje!

Res je! Zmaga demokracije je pogoj evropske konsolidacije in zato tudi pogoj jugoslovenske. Zato pa smo v boju proti reakciji in zato branimo svobodoljubje in zato smo za sporazum in srednjo linijo.

Predsednik Ebert — umrl.

Državni predsednik Nemčije je v soboto ob 9.55 dopoldne umrl, potem ko se je ob petih zjutraj njegovo stanje nenadoma poslabšalo.

Vodilni mož nemške socialne demokracije, Friedrich Ebert, je bil mož, kakršnega bi ravno danes Nemčija na svojem prvem mestu nujno potrebovala. Kot mož ljudstva je poznal potrebe ljudstva in užival tudi njegove simpatije. Kot goreč rodoljub pa kljub svojemu odločilnemu socialnodemokratskemu stališču ni nikdar pozabil, da je nad strankarstvom — naroden interes. Zato je imel pred očmi vedno le blagor celote in zato je užival simpatije v levičarskih krogih ravno tako kot v desničarskih. Zlasti velike so njegove zasluge za Nemčijo v prvih časih po prevratu, ko je bistveno pripomogel, da je bila Nemčija obvarovana pred državljansko vojno in da je dobila svojo ustavo. Kljub njegovi znani koncilijantnosti in njegovemu patriotizmu pa podivjane nemške politične prilike niso prizanesle niti njemu. Nemški reakcionarji so vprizorili proti njemu podlo gonjo in v sramoto nemške pravice je magdeburški proces deloma obrekovalce opravičil. Ta proces je bil tako skandalozen, da se ga danes sramujejo celo oni, ki so ga povzročili, da bi s klevetami politično profitirali.

Kdo bo naslednik Eberta, je sedaj usodno vprašanje Nemčije. Nobena stranka nima močnega, na katerega bi pristal ves narod z navdušenjem. Dva tabora si stojita v glavnem nasproti: demokratični in reakcionarni. Prvega tvorijo demokrati, centrum (nemški klerikalci) in socialni demokrati, drugega nemški nacionalci, ljudska stranka, fašisti in podobno. Oba tabora sta močna in volilna borba za predsednika republike bo strastna in huda ter bo nevarno ogrožala konsolidacijo Nemčije. Zlasti v današnji dobi, ko je vsa Nemčija zastrupljena od klevetniške kampanje nemških nacionalistov.

Verjetno je, da se bo demokratski tabor zedinil na skupnega kandidata in govori se, da bo to dr. Marx, vodja klerikalcev. Njega priporoča zlasti njega pogumna pripadnost

k mirovni politiki, ki je najbolj karakteristična vez demokratičnih strank. Koga bodo postavili nacionalisti za svojega kandidata, je danes še negotovo. Sigurno pa bo kandidat mož predvojnega Nemčije. Z ozirom na rezultate zadnjih državnozbornih volitev je upati, da zmaga kandidat demokracije. V interesu evropskega miru je to nujno želiti, ker zmaga nacionalistov bi pomenila zmago revanšne misli in Evropa bi postala žrtev francosko-nemškega nasprotja.

Friedrich Ebert je bil rojen dne 4. februarja 1871. leta v Heidelbergu. Po dovršeni ljudski šoli je postal sedlarski pomočnik in se kmalu seznanil s socialnodemokratskim programom. Postal je odločen pristaš stranke in kot samouk vedno bolj izpopolnjeval svoje znanje. Leta 1892. je postal urednik socialnodemokratske »Bremer Bürgerzeitung«, pri kateri je sodeloval kot sodni poročevalec. V stranki je stalno rastele njegov ugled in leta 1905. je bil izvoljen v strankino predsedstvo. Vsled tega se je preselil v Berlin in posvetil se je čisto strankinemu delu. Po smrti Bebelja je bil izvoljen za predsednika stranke. Med vojno je bistveno pripomogel, da je nemška socialna demokracija glasovala za vojne izdatke. Da ne oslabi Nemčije v boju z zavezniki, je Ebert tudi pripomogel k temu, da niso delavci stavkali. Po prevratu je stopil Ebert skupno s Scheidemannom na čelo revoluciji in je prevzel od princa Maxa pošte državnega kancelarja. Velika narodna skupščina, ki je bila sklicana v glavnem vsled Ebertovih prizadevanj, ga je izvolila dne 11. februarja 1919 za nemškega predsednika. Kljub temu, da je Ebert opetovano prosil, da bi prevzel njegovo mesto kdo drugi, se to vsled razdrapanih nemških notranje-političnih razmer ni zgodilo. Svoje mesto je izpolnjeval Ebert z vsem taktom in vso potrebno objektivnostjo in si pridobil priznanje v vseh krogih. In tega priznanja ni mogel oslabiti niti izid magdeburškega procesa. Brez dvoma pa je, da so te nezasluzene žalitve pripomogle k prerani smrti Eberta.

A. France-Brousson:

Naslada v trpljenju.

Prišel sem na sejo Francoske akademije, kjer smo nadaljevali slovar. Voljši mraz je bil. Pomenkovali smo se pred levo (pred kaminom). Vstopi Bourget, zamotan v kožuho. Iz astrahana mu je gledal temnen, ovenel obraz. Možak vam ni bil nikdar velik razposajenec!

»Kaj pa vam je, Bourget, bolan ste videti?«

»Nikakor ne, meni gre precej dobro, hvala Bogu. Ampak pravkar sem bil navzoč ob smrtnem boju prijatelja X. To je bilo strašno. Trpel je, kakor da bi mu a kolešom ude trli. Svoj živi dan nisem videl tako težavnega konca. Duša se kar ni mogla in ni mogla ločiti od telesa. Kakšna borba! Ampak toliko boljše zanj...«

»Kako, toliko boljše zanj?«

»Da, tem boljše za njegovo dušo. Njegovo življenje ni bilo zgledno, saj veste. Pogostokrat se je vdal nagonu poltenosti in toplini svoje krvi. Ali Bog mu je izkazal veliko milost in mu poslal grozovito mrtvašnico. Videl je, kako umira. Imel je dovolj časa za kesanje. Ali hočete, da vam povem? No, vidite, za to okrutno smrt ga zavidam!«

Medtem pa se Bourget polahko vrine v krožek oboževalcev ognja. Držeč podplate proti plamenu nam streže a homilijo (pridigo) o lepoti trpljenja, o sladkosti naših oolesti in goresti. In jame vam navažati besede svete Terezije: »Trpeti ali umreti! itd. Nisem se mogel ubraniti. Ustavil sem ga aredi njegove stoične razprave. Potrepljal sem ga po ramih, rekoč:

»Bourget, pazite se: bolečine proslavljate s takim ognjem, da niti ne čutite, kako se vam obnavla smodi.«

N. K.

Za politično svobodo trgovca.

(Iz trgovskih krogov.)

Gonja, ki jo uprizarjajo v zadnjem času mladinski listi proti g. Jelačinu ml., presega že vse meje in trgovci jo ogorčeno obsojajo. V zadnji številki ste, g. urednik, že primerno osvetlili potek one znamenite seje Ljubljanskega gremija, na kateri je bila »izglasovana« g. Jelačinu ml. nezaupnica.

Naj mi bo dovoljeno, da Vaše poročilo še izpopolnim, da bo javnost jasno videla, na kak način se vodi boj.

Seje gremija se je udeležil tudi g. Jelačin ml., v kar ima kot predsednik Zveze gremijev gotovo pravico. Gosp. Josip Kavčič pa je smatral za potrebno, da predsedniku Zveze gremijev odreka pravico, da bi se udeležil seje kakšnega gremija tudi samo s posvetovalnim glasom in je stavil predlog, da mora g. Jelačin ml. sejo zapustiti. Ta predlog pa je žalostno propadel, ker so od 17 navzočih članov za predlog glasovali samo 4. Nato je stavil g. Turk, sin g. Josipa Turka, predlog, da iz pravil sicer ni razvidna pravice predsednika Zveze, da pa gosp. Jelačina povabi, da ostane na seji. Ta predlog je bil tudi sprejet. Nato se je pričela debata o sladkorju. Ta debata se je vodila tako, da so trije najbolj merodajni člani gremija v protest proti takemu načinu debate odšli.

Nato se je pričelo razpravljati o brežinskem predlogu, naj se izreče g. Jelačinu ml. nezaupnica. Predlog sploh ni bil poslan ljubljanskemu gremiju, temveč Zvezi gremijev in samo ta je tudi kompetentna, da o tem predlogu razpravlja. Zato je naravnost čudno, kako je mogel g. Štupica dopustiti razpravo o tem predlogu.

Pripomniti treba, da je bil g. Jelačin izvoljen kot delegat ljubljanskega gremija v Zvezo gremijev na običnem zboru gremija in samo ta ima pravico glasovati o zaupnici ali nezaupnici g. Jelačinu ml. kot delegatu gremija. Ljubljanski gremij pa šteje, kakor ste že pripomnili včeraj, 1400 članov in zato ne more

biti 11 gospodov merodajnih za to, če ostane g. Jelačin ml. še nadalje delegat ljubljanskega gremija ali ne.

Najbolj značilno pa je sledeče: Ko bi se imelo razpravljati o brežinskem predlogu, je g. Kavčič predlagal, da se ne sme dovoliti g. Jelačinu ml., da bi dal pojasnila pred glasovanjem. In ta neverjeten predlog je obveljal in g. Štupica ni čutil potrebe, da ga kasira. Navzočega trgovca obsojati in ne mu dovoliti, da se brani, da da pojasnila, je tako nezaslišano postopanje, da globoko obžalujemo vse trgovce, ki so mogli tako postopanje odobriti. Izrečno pripominjamo, da do tega nikoli ne bi prišlo, če ne bi ravno najbolj merodajni odborniki že prej odšli.

Toliko o sestanku samem, ki je obsojil ne g. Jelačina ml., ampak tiste ne-liberalne trgovce, ki napadenemu trgovcu ne priznavajo niti pravice obrambe!

Proti temu protestiramo mi ljubljanski trgovci, protestiramo pa tudi proti temu, da se vlačijo v trgovske kroge politika. Že itak je stanje trgovcev težko, naravnost obupno pa postane, če bodo trgovci razbiti. Za trgovca je edina rešitev v tem, da so složni. Naj bo vsak trgovec kateregakoli prepričanja, toda v stanovskih stvareh nobene politike! Le na ta način bo trgovstvo prišlo do svojih pravic!

V tem oziru je ravno Trgovska in obrtniška zbornica v prvi vrsti poklicana, da vpliva na trgovstvo. Toda ravno tega žalibože vedno bolj pogrešamo. Odločno pa bodi povedano enkrat tudi sledeče: Nikakor ne dela dobrega vtisa, če vidi javnost, da se vodi boj v trgovskih vrstah v znaku nasprotja med svetnikom Trgovske zbornice in njenim tajnikom. To dejstvo kaže na nezdrave razmere, ki jih je treba ozdraviti ravno z depolitizacijo trgovstva.

Na tem stališču stojijo slovenski trgovci, to stališče bodo zagovarjali in občni zbori gremijev bodo to tudi dokazali!

Hjalmar Branting.

Veliki voditelj švedskih socialnih demokratov Hjalmar Branting je bil sin premožne meščanske rodbine. Že v gimnaziji, kjer je bila njegova učiteljica tudi Ellen Key, se je zanimal za socialne vede. Vendar pa je veljalo njegovo glavno zanimanje astronomiji. Polagoma pa je vedno bolj raslo njegovo veselje za politiko in v svojem 24. letu je postal urednik lista »Tydens«, ki je poleg literarne revolucije zahteval tudi energične izpremembe v politično socialni smeri. Tedaj je Branting postal prijatelj Strindberga in to prijateljstvo se ni nikdar ohladilo. Ko je prišel njegov list v denarne neprilike, ga je rešil Branting, ki je postal po svoji polnoletnosti gospodar precejšnje-ga premoženja.

Leta 1886 je vstopil Branting kot glavni urednik v uredništvo lista »Socialdemokra-

tens«. Kot prvi socialno demokratiški poslanec je bil izvoljen v parlament leta 1896. Šele po sedmih letih je dobil dva tovariša v parlamentu. Od tedaj pa je moč švedske socialne demokratske stranke stalno rasla in pri zadnjem volitvah si je stranka priborila od 230 mandatov 164. Prvič je vstopil Branting v vlado leta 1912. Leta 1920. pa je že sestavil čisto socialno demokratiško vlado in leta 1924 je bil zopet ministrski predsednik homogene socialno demokratiške vlade.

Med vojno je Branting odločno nastopil za zaveznike v ostrem nasprotju s švedskim plemstvom in meščanstvom, ki je bilo vseskozi germanofilsko. Brantingova zasluga je, da ni Švedska vstopila v vojno in zato je užival Branting velike simpatije med zavezniki. Postal je član stalnega sveta Zveze

Pariški plesi.

Na resnično mondenih plesih se, kakor je splošno znano, ne pleše več. Tako zahteva običaj. Do tega nekoliko paradoksnega stanja so dovedle različne okoliščine. Predvsem popolnoma naravna reakcija zoper bolešno poželenje po plesu neposredno po premirju. Bila je frenezija, za katero ima izraz samo poklicni žargon psihiatra. Potem je prišel mir, bolj ali manj smehljajoča se filozofija. Kakor smo bili svoječasno blasirani napram vojnim grozotam, tako smo blasirani danes napram nori zabavi. Čes, v katerem živimo, je kakor ustvarjen za to — v gospodarskem, političnem in družabnem oziru — da se bližamo polagoma lahkemu skepticizmu. Prvi in najeklatantnejši simptom tega bližajočega se duševnega razpoloženja je dejstvo, da nimamo dopadaja do plesa. To je takorekoč stadij inkubacije bližajočega se duševnega razpoloženja.

Poleg tega naravnega vzroka za »plesne prireditve brez plesa«, kakor smo jih doživeli posebno v tem predpustu, jih eksistira še cela vrsta drugih, zgolj materijelnih. Dančing-i, iz katerih je izšla sedanja generacija plesalcev, izumirajo. Njihovo število v Parizu se je skrhlo napram lanskemu letu skoro za polovico. Ritmični občutek našega časa postaja, kakor se vidi, vedno bolj komplikiran, tako da ga naravne, preproste, skoro rudimentarne forme izražanja, kakor jih nudi ples v vsakršni obliki, (seveda ako izvajamo ples umetnika), ne zadostujejo več. Temu nedostatku se je skušalo odpomoči z močno niansiranimi plesi. Toda temu se je upri zdravi razum in pojmovna zmožnost mase; ni namreč vsakdo rojen akrobat. Zato

daje celo mondeni Pariz prednost pred temi plesi močnim in zdravim senzacijam sporta, in zato triumfira največji serijski tovarnar Francije André Citroën, ki naznanja navdušenim sodobnikom, da zapusti njegove veliteljske dan na dan po 500 avtomobilov...

Definicija pariškega plesnega večera v letu 1925. bi se glasila nekako takole: Monden sestanek obligatoričnega značaja, čigar namen obstoji v tem, da se vidijo osebe in toalete, ki naj se omenijo in opišejo drugi dan v posebni rubriki v listih.

Tipičen primer bi bil na primer februarški ples v veliki operi. Bil je, kakor večina takih prireditev zgolj dobrodelnega značaja ter se je imenoval svojemu namenu primerno »ples belih posteljic«. Seveda za male otroke Francije, ki so kljub temu, da so tako redki, tako revni in tako bolni. Kar ima v Franciji ime, čin, slavo in bogastvo je bilo zastopano v velikanskih lokalih »Académie de Musique«. Predvsem seveda predsednik republike, Gaston Doumergue po imenu. Gastonček se vedno smehlja, in tako se je smehljati tudi v noč v operi. Je neobabljen; kljub temu kokečira rad več ali manj diskretno z vsemi čednimi pariškimi »vedetami«. Kakor trdi tradicija, mu je neprestano pol ducata postavni detektivov za petami in ena izmed glavnih zabav predsednika obstoji v tem, da od časa do časa te ljudi radi njihove grotestne zunanosti v očeh elegantnih damic nekoliko osmeši. Že samo to nudi dovolj gradiva za zabavo, in 4000 ljudi se je pri tem kraljevsko zabavalo.

V par kotičkih velikanske palače se pridno politizira. Zastopniki visokega plemstva šepčejo s Cerettijem, papeževim nuncijem, ki je izpustil z neke vrste humor-

narodov in ostal na tem mestu tudi pozneje, ko je bila njegova stranka na Švedskem v opoziciji. Njegovo delo v Zvezi narodov je bilo plodonosno in zlasti socialna vprašanja so bila po zaslugi Brantinga ugodno rešena.

Njegov nastop za zaveznike je po vojni silno utrdil tudi njegovo pozicijo na Švedskem, kajti ves narod je spoznal, kako usodno bi bilo, če bi posegla Švedska na strani Nemčije v vojno.

To je kratek pregled življenja velikega moza, ki je bil enako zaslužen za delavce, ko za ves svoj narod. Zlasti pa je treba poudariti eno posebnost Brantingovega političnega delovanja. Dasi socialni demokrat ni bil Branting nikdar na ekskluzivnem razrednem stališču. Kadar je šlo za splošno politična vprašanja, je korakal skupno s svobodomiselnimi kmeti in meščani. Vstopil je brez kolebanja v meščansko vlado, ker se je zavedal, da ni mogoče doseči vsega nakrat, temveč da pride tudi delavstvo le

polagoma do svojih pravic. Vztrajati na svojih načelih, toda ne se oddeliti od naroda, je bilo načelo Brantinga in vsled tega načela je postala švedska socialna demokratiška stranka prva stranka Švedske, ki ima danes vlado v svojih rokah.

Pri nas do te strpnosti in do te uvidevnosti se ni prišlo in celo v sedanjem velikem in usodopolnem boju med pristaši in nasprotniki bratskega sporazuma, hočejo manjše stranke igrati posebne vlogo. Ne, danes je samo ena fronta, samo en boj in šele ko bo ta dobojevan, pride na vrsto uveljavljanje stanovskih in drugih razlik. Naj ostane vsaka stranka pri svojem stališču in svojih načelih, toda sedanji boj za sporazum se tiče tudi nje in v tem oziru se mora vsaka izjaviti.

Velike so zasluge Brantinga in v častnem spominu ga ne bo ohranil samo švedski narod, temveč vse človeštvo, kakor je tudi delo Brantinga veljalo vsem.

Naše izseljevanje v letu 1924.

V nedavno osnovanem listu »Izseljenik« čitamo sledeče zanimive podatke o našem izseljevanju v preteklem letu:

Radi boljšega pregleda priobčujemo številke, ki naj jasno osvetlujejo gibanje našega izseljevanja od pretrata sem do prošlega leta. Številke so kaj poučne in vzbujajo marsikatero skrb za prihodnost.

Od pretrata do konca leta 1924

	se je izselilo	se je vrnilo
	oseb	
1919	291	7.324
1920	5.988	18.980
1921	12.965	8.219
1922	6.086	6.575
1923	11.473	1.950
1924	19.575	4.794

Kakor razvidno iz gornjih števil, se izseljevanje iz naše države trajno veča in je trajno v jakem porastu, kar bi se dalo označiti z relacijo 1:2:3.

Število povratkov, razen leta 1920, se menja različno in zato ne more biti govora o izraziti tendenci vračanja v staro domovino.

V glavnem se da razlagati vedno rastoče izseljevanje s slabimi eksistenčnimi pogoji v naši državi, ki marsikatero prisilijo, da si poišče drugod boljšega zaslужka.

Izseljevanje v letu 1924.

Izseljevanje je doseglo v tem letu rekordno število 19.575 oseb, in sicer domačinov 17.238, tujecev 2337.

Med tuje državljanke gre skoraj polovica na one, ki so bili v posesti ameriškega državljanstva. Ostalo tvorijo razne tuje narodnosti tujega državljanstva.

Od domačih izseljencev je bilo moških 11.587, žensk pa 5651.

Po poklicu je bilo: kvalificiranih delavcev 645 moških in 84 žensk, nekvalificiranih 1414 moških in 796 žensk, svobodnega poklica 177 moških in 106 žensk, poljedelcev 6866 moških in 2549 žensk, svojcev (to se pravi žene, deca, starši in roditelji) 2475 moških in 2231 žensk.

Po veri je bilo: rimskokatolikov 13.653, pravoslavcev 1893, grškokatolikov 137, protestantov 1493, muslimanov 25, židov 19 in drugih 18.

Politične vesti.

— Napačne poti. Pod tem naslovom piše »Trgovinski glasnik« med drugim sledeče: »Enako moramo navesti činjenice, ki so ovira za željeni sanaciji države. Te činjenice se žalibože v zadnjem času množe vsled netaktnega postopanja državnih oblasti proti vsem,

ki se držejo, da kritikujejo vladno delo ali da so mišljenja, ki ne harmonirajo z željami vladajočih krogov. V tem postopanju, ki ima značaj malenkostne osвете zmagovalca nad premagancem, gre se celo tako daleč, da se pozablja na osnovna načela državljanških pra-

K pariškemu plesu comme il faut spada v poslednjem času tudi izdatna gostija. Ne klasični »mrzli bufeti«, marveč popolni souper, ki je vračunjen že kar v vstopnini. Tudi ta novost je znamenje časa. Filozofične epohe so polagale — posebno na Francoskem — že od nekdanj velike važnosti na dobro jed in pijačo. Pravi nazor francoskega duha je epiku-rejstvo. Poslednje majske volitve ne pomenjajo ravno v zadnji vrsti revanšo življenja veselega juga napram resnemu severu. Zagrizeni agitator Millerand se mora umakniti veselemu »Gastounetu«.

Kaj preostane torej prav za prav za zabavo, ki jo nudi ples sam na sebi? — Predvsem seveda: Godba. Dvajset jazz-kapel prične hkratu igrati. »Schlager« dominira bolj kot kdaj prej tudi v najboljši družbi. Ducat prin-sesinaj, trideset vojvodinj, pet ministrov in trije francoski maršali pojejo z zvezdo iz Casino de Paris, Mistinguett poulično pesem »On fait une petite belote«. Ob pozni uri gre gospoda še dalje in poje »I love you« in neizogibno »Titinot«. Cela stvar v resnici sploh ni več mondena, in slavna francoska forma igra samo še postransko vlogo. Seveda neženirano obnašanje ni istovetno z gro-bostjo: »bon ton« velja še vedno, in se ga drže; samo sicer tako velika distanca med historičnimi razredi družbe izginja.

In slednjič: Tudi pleše se nekoliko. Toda prav prav malo. Ples je takorekoč senzacija. Pogumni par je v hipu obkoljen, krog se zožuje vedno bolj in bolj, dokler ne postane končno vsaka kretnja materijelno nemogoča. Potem vihne godba za trenutek, in vsakdo se spominja tragičnega časa, ko smo uživali ob svitu medlih sveč v kaki špelunki »cone« vsled vojne prepovedano veselje plesa...

vic in svoboda. Vedno bolj pogosta prepoved opozicijskih listov dokazuje nepredvidnost, katere se z nobeno stvarjo ne da opravičiti, najmanj pa s potrebo ohranitve sedaj stabilnega režima. Bili so slučaj, ko so bili listi zaplenjeni vsled člankov, ki so bili ponatisnjeni iz drugih listov, kakor da bi se smelo enemu delu državljanov odrekati pravice, ki jih drugi nemoteno uživajo. Ta različnost postopanja državnih oblasti proti posameznikom in skupinam diskreditira avtoriteto države in ustvarja precedente nedoglednih posledic. Po pravici je povdarjala opozicija, da se je moglo tako postopanje še razumeti pred volitvami, toda je nepojmljivo, da se še sedaj tako postopa na očito škodo države, pa tudi vladajočega režima. Naša dolžnost je, da kot javno glasilo zahtevamo od vlade, da spremeni svojo taktiko napram opoziciji. Vlada je zato tu, da opravlja pametno državno poslo. Naj bo še tako eksponent strank, je vendar njena dolžnost, da predvsem vodi račun o osnovnih političnih pridobitvah naroda, da jih čuva, razvija in goji. Toleriranje političnega nasprotja, če ta ne zapuša okvirja legalnosti, je pogoj za napredek vsake družbe. Skupine bloka so izšle oslabljene iz boja, toda to ne pomeni, da je njihovo sodelovanje na izgraditvi države nepotrebno. Spretnost bi bila v tem, da se vse, kar je pripravljeno in sposobno, izkoristi za dobro domovine, ne pa, da se odpodi s partizansko »brezobzirnostjo«. Tako piše »Trgovinski glasnik«, glasilo rodoljubnih trgovcev. Pri nas pa smatrajo nekateri trgovci za greh, če se pove isto in če se slepo ne odcepa vsega, kar ukazujejo mogli. Pa bo tudi med naše trgovce prišlo še spoznanje.

Program bloka narodnega sporazuma. Opozicijski listi poročajo, da je bila dosežena na seji šefov opozicijskega bloka popolna soglasnost v vseh važnejših vprašanjih. Blok narodnega sporazuma se je izjavil za monarhističen princip. Glede samouprave je obveljal Marinkovičev načrt. Za načelnika bloka bo izvoljen Ljuba Davidović, ki bo na eni prvi seji parlamenta prečital program bloka. Da se ta ni že objavil sedaj, se je zgodilo pred vsem vsled tega, ker se ni bil program od posameznih klubov odoben in da se preprečijo vse eventualne intrige. Kakor je izjavil Pavle Radić, bo nastopal blok narodnega sporazuma v vseh vprašanjih enotno in kompaktno.

Voja Marinković o samostojnih demokratih. Ker naši mladinski listi tako radi pišejo o bodočem razkolu demokratske stranke in o simpatijah, ki da jih goji dr. Voja Marinković do samostojnih demokratov, objavljamo odlomek iz Marinkovičevega govora v Dubrovniku. Med drugim je dejal o Pribečevićevi politiki, da so to blazno politiko na zadnjih volitvah obsodili v Srbiji vsi Srbi in da jo bodo v kratkem obsodili tudi vsi Hrvati. Zato smatra vso Pribečevićovo stranko za premalo vredno, da bi o njej obširneje govorili, zlasti še, ker ne bo dolgo, ko se bo popolnoma utopila v radikalno stranko. Naši mladinski listi bodo pa kljub temu pisali, da simpatizira Marinković s SDS. O kajpada!

Boj okoli čehoslovaške vladne koalicije. Pastirsko pismo slovaških škofov resno ogroža obstoj čehoslovaške vladne koalicije. Narodni socialisti so nepopustljivi, dočim so ostale stranke koalicije bolj popustljive. Merodajna za nadaljni potek dogodkov je bila resolucija čeških klerikalcev glede na sedanjini položaj. V teh resolucijah pravijo češki klerikalci, da vztrajajo na tem, da se izvrši ves vladni delavni program. Ne morejo pa dopustiti nobenega pritiska in niti groženj. Država rabi pred vsem notranjega miru in konsolidacije. Ta pa je izvršljiva samo potem, ko se sedanje parlamentarne večine. Bila bi nevarnost za narod in državo, če bi opozicija izsilila vladno krizo. Ljudska stranka ni povzročila sedanje situacije in odklanja zato vsako odgovornost. S pastirskim pismom slovaških škofov da niso bile prizadete ustavne svobode, kakor tudi ne popolna svoboda cerkve. — Resolucije klerikalne stranke niso zadovoljile čeških socialistov. Češki socia-

listični poslanci so imeli po objavi resolucije klerikalcev sejo, katere sta se udeležila tudi ministra Beneš in Štribny. Na tej seji je bilo sklenjeno, da izda stranka poseben manifest, v katerem bo odločno nastopila proti resolucijam ljudske stranke. Socialni demokrati bi bili pripravljeni na kompromis. Enako bi ostali stranki koalicije tudi pristali na kompromisno rešitev. Na ta način bi bili češki socialisti prisiljeni, da izstopijo iz koalicije ali pa da popuste. Na drugi strani pa se položaj presoja optimistično in se upa, da bo debata o pastirskem pismu odložena, dokler ne bo imenovan novi nadškof za Slovaško. V slučaju, da bi ostali češki socialisti nepomirljivi, nameravajo češki klerikalci vložiti interpelacijo na vlado, v kateri bi vprašali vlado, kaj da misli ukreniti v zaščito škofovskih pravic. Da bi taka interpelacija pomenila kulturni boj, ni treba posebej naglašati in zato je upati, da do nje ne pride.

Francosko nemški gospodarski sporazum. Francoski trgovinski minister Reynald je poročal na seji ministrskega sveta, kateri je načeloval predsednik republike Doumergue o noti, katero je izročil nemški poslanik Treudelenburg. Ministrski svet je Reynaldovo poročilo odobril in ga pooblastil, da izvrši načeljen sporazum z Nemčijo na podlagi smernic, ki so razložene v nemški noti. S tem je odpravljena pot za sklenitev nemško-francoske trgovinske pogodbe.

Francija in Vatikan. Po informacijah lista »Idea Nazionale« je imela misija senatorja de Monzie ta namen, da pridobi Vatikan za kompromisno rešitev spora. Mesto poslanika bi imenovala francoska vlada samo odpravnik poslov, kateremu bi Vatikan priznal pravico, da zastopa Francosko v verskih vprašanjih. Odpravnik poslov bi bil nadomestilo za posebnega zastopnika Alzacije, ki ga Vatikan ne bi priznal.

Malinov proti Cankovemu načrtu o zaščiti države. V bolgarskem sobranju je imel Malinov, vodja smerne opozicije, odločen govor proti vladnemu načrtu o zaščiti države. Odredbe zakona, da so predrakonične in v tujini bo naredilo porazen vtis, da je treba v Bolgariji proglašati prekri sod. Bolgarski narod je proti revoluciji in vedno pripravljen braniti Bolgarsko. Toda treba je skleniti z narodom sporazum, ne pa uporabljati drakonske mere. Če bo sklenjen z narodno sporazum, tedaj bodo tudi prenehali atentati in politični uboji. Toda samo v tem slučaju. Govor Malinova je napravil na vlado zelo mučen vtis, ker je pričakovala, da bo vsaj zmerna opozicija glasovala za zakon.

Razširjenje vstaje v Kurdistanu. 10.000 mož broječim četam vstajev se je pridružilo že 14 vilajetov. Vladno časopisje priznava, da so vsa vojna skladišča padla v roke vstajev. Verska propaganda, ki jo razvija vodja Kurdov šejk Said, je zelo učinkovita, zlasti v mestih Konia, Brusa, Trapezum in Erzerum. Turška vlada je mobilizirala pet letnikov vojske, da uduši upo. Vojne operacije proti Kurdom bo vodil izmet paša ali pa bivši berlinski poslanik Edin paša.

Drobne vesti.

Hitler je prevzel vodstvo nacionalno socialistično demokratske delavske stranke. Boril se bo proti marksizmu in židovstvu ter proti demokraciji, socialno demokraciji in krščanski socialni stranki, ki da podpirajo marksizem in židovstvo.

Za Maroko je dovolila maroška zbornica poseben kredit v znesku 45 milijonov frankov, iz česar se sklepa, da bodo Francozi podvzeli v Maroku nove vojne operacije.

Italijanska opozicija je sklenila, da se tudi v bodoče ne udeležijo zasedanja parlamenta.

V britanskem parlamentu so nastopili delavski voditelji proti povišanju zračne flotile. Njih predlog pa je bil odklonjen.

Vest, da je uvedla nemška vlada pogajanja s Francijo zaradi sklenitve medsebojnega varnostnega pakta se potrjuje.

in kličeš vsem »na delo«. Te besede zvenijo marsikomu kot fraze, saj tudi so, toda ako se ozremo na današnjo kulturo in nje nositelje, je vse skupaj ena sama ogromna fraza.

Vzeto s stališča novega človeka današnje kulture v pravem pomenu besede sploh ni, tem manj nje nositelj, ki se s ponosno gesto trka na prsi »mi smo stebri kulture«. Danes je kultura v zaprašenih delavnicah, v starinskih tovarnah z modernimi stroji, v zanemarjenih, umazanih cestah in ulicah, v bednih stanovanjih in razkošnih sobanah. In kot zadnja pride v poštev kultura na policah in stenah.

Geslo našega dela mora biti: »proč z vso navlako, nekoristno šaro, potepajmo vse kar nas ovira na naši poti, v našem delu, proč s tradicijo in konvencionalnostjo, postaviti moramo čisto novo stavbo, stavbo, ki bo odgovarjala duhu časa in njegavi potrebam«.

To so gesla, pod katerimi si je začrtalo naše najmlajše kulturno društvo »Novi oder«, ki jo hodi dosledno, ne oziraje se ne na levo, ne na desno! Njegovo delo ne bo spremljano s sladkodonečimi frazami raznih poklicnih in nepoklicnih kritikov, od svojega dela ne pričakuje nagrad lepih besed, posvečenih člankov idealnega sloga. Pripravljeno je na vse, zavedajoč se dobro, da je pot, ki si jo je začrtalo polna prepodob. Toda vodila ga bo pesem bodočnosti — pesem dinamike, pesem brnečih delujočih strojev.

V kratkem času intenzivnega dela svojega obstoja stori dne 3. marca svoj prvi veliki korak na oder javnega življenja. V dramskem gledališču priredi literarno-umetniški večer s poizkusom nove moderne psihološke insecije pesmi in dramskih fragmentov. Morda je dramska sekcija društva »Novi oder« diletantska, toda diletantska le v igralsko-tehničnem oziru, idejno in po svojem stremljenju

Dnevne vesti.

Cenj. naročnikom sporočamo, da smo današnji številki priložili poštne položnice v svrhu poravnave tekoče naročnine. One cenj. naročnike pa, ki so že za vnaprejš plačali, prosimo, da bi oddali položnice svojim znancem ali prijateljem, da se na naš list naroče.

Da smo zakoten listič, pravi »Jutro«. Naj si gospodje ne domišljujejo, da so nas s tem finim poklonom zadeli. Zakotnosti listov se namreč ne meri po obsegu listov in po njihovem aparatu, temveč po tonu, v katerem so pisani in po njih idejni višini. V tem oziru pa smemo prav mirne vesti pričakovati sodbe javnosti, ker takih surovosti in brez-kulturnosti, ko »Jutro« nismo mi zapisali nikdar. Sicer pa gospodje pri »Jutru«. Kaj bi se hvalili. Ali ste mar razvili »Jutro« do prvega slovenskega bulvarskega lista z močjo svoje ideje? Ali se mar nimate zahvaliti obsežnosti »Jutra« raznim fondom, iz katerih ste jemali. Pa še eno vprašanje? Kakšno pa bi bilo »Jutro«, če mu odvzamete njegovo bulvarno vsebino, če bi ostala samo gola in nedrapirana ideja, ki jo »Jutro« zastopa? Mislimo, da bi bil potem še zakoten list prevseka označba!

Mizerna argumentacija. Sobotno »Jutro« je zopet enkrat izkopal svoj prepereli tomahavk in z grehi klerikalcev iz leta 1914 skuša diskreditirati sedanji blok narodnega sporazuma. Argumentacija »Jutra« je tako mizerna, da ne more biti bolj. Ali se je grešilo leta 1914 mar samo v klerikalnih vrstah? Ali ni tedaj tudi marsikak naprednjak omahnil? In ti grehi iz leta 1914 naj bodo argument za leto 1925, ko je situacija čisto druga in ko gre za čisto druge stvari. In da popolnoma razkrijemo vso mizernost »Jutrove« argumentacije, dvojne konstatacij. Najtežje grehe je zagrešila SLS pod vodstvom dr. Šusteršiča, ki je v prav dobrih odnosih z vladujočimi! In v senci dr. Korošca se je povrnil v politično življenje dr. Žerjav. Tudi eden mladinskih generalov, dr. Brezigar, pa je celo posvetil svojo knjigo dr. Korošču. Na vse to pa si upa reči »Jutro«, da je popustljivost starih naprednjakov rešila klerikalce leta 1918. Zakaj kar naravnost ne rečete, da je bil to dr. Tavčar? Zakaj še ta obzir! Mizernost mladinske politike itak ne prikritel!

»Učiteljski Tovariš«, glasilo UJU, se je ponizal v polemiki z nami; do sledečega odgovora: »Dopisniku kratkih možgan v »Narodnem Dnevniku«, ki je ali tako neumen ali hudoben ali pa hinavski, vreden značajev, ki se tam okoli zbirajo, da napiše tako budalost.« Da bi te psovke zavračevali, nam seveda ne pade v glavo, temveč zadostuje, da konstatiramo ton, v katerem polemizira glasilo UJU. Obenem pa konstatiramo še to, da je »Učiteljski Tovariš« v isti številki kar na dveh mestih nastopil proti sedanjemu načinu oddaje učiteljskih mest in to oni »Učiteljski Tovariš«, čegar voditelji so danes za oddajo mest edino merodajni in odgovorni. S tem pa je »Učiteljski Tovariš« v polnem obsegu potrdil besede našega dopisnika in le obzujemo, da ni znal na nje odgovoriti »Učiteljski Tovariš« drugače ko s psovkami in zavijanjem.

— Še vedno staro slepomiselnje. »Nova Dobac« piše, da se je vršil občni zbor krajevne organizacije JDS za celjsko okolico. Ali se gospodje lepe firme SDS sramujejo, da jo še vedno zamučujejo?

— Sima Marković, 12 letni predsednik združene »Prosvete« v Sarajevu, je umrl v starosti 59 let. Za časa vojne je bil Sima Marković vsled svojega nacionalnega dela v »Prosveti« obsojen na 12 let ječe. »Prosveta« ga je izvolila v priznanje njegovih zaslug za častnega člana. Blag mu spomin!

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna seja v sredo dne 4. marca 1925 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12 prtiličje, desno.

— Orožni listi za posest orožja. Policijska direkcija opozarja na določila čl. 1. pravilnika za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja, objavljena v Ur. listu št. 81 z dne 27. avgusta 1924. Po tem pravilniku mora imeti vsakdo, ki poseduje strelno orožje s kalibrom nad 6 mm, orožni list za posest, ako morda nima že za to orožje orožnega lista za nošenje. Prestopki proti temu pravilniku se kaznujejo sodno in po zakonu o taksah in pristojbinah.

— Nadomestna volitev prisodnikov in namestnikov obrtnega sodišča v Ljubljani se bo vršila za volilno okrožje Ljubljana dne 8. in 10. marca 1925, vsakokrat od 8. do 1. ure, in sicer volijo: 1. delavci oziroma delojemalci dne 8. marca od 8. do 1. ure v Mestnem domu (velika dvorana), Krekov trg; 2. podjetniki oziroma delodajalci dne 10. marca 1925 od 8. do 1. ure v mestni posvetovalnici na magistratu, Mestni trg, kakor je označeno to na glasovnicah, katere bodo prejeli vsi vpisani volilci dostavljene v svoje obrate. Voliti se smejo samo osebe, ki so vpisane v volilnem imeniku.

— Iz državne službe. Deželni sodnik in predstojnik okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi dr. Miroslav Muha je imenovan za sodnega svetnika pri sodnem stolu v Zagrebu. — V veterinarski službi so bili pomaknjeni: Veterinar pri srezkem poglavarstvu v Mariboru (desni breg) v 5. skupino I. kategorije, veterinar pri srezkem poglavarstvu v Smarju Ivan Fišer, doslej v Zalcu, pa v 6. skupino I. kategorije. — Na tehnični srednji šoli so imenovani za profesorje 5. skupine I. kategorije: Alojz Sodnik (z veljavnostjo od 23. febr. t. l.), Ivo Tejkal (z veljavnostjo od 8. junija 1924), v 6. skupini I. kategorije: Josip Kremenšek (z veljavnostjo od 1. januarja 1924) in Rudolf Škof (z veljavnostjo od 1. septembra 1924).

— Nova numeracija nekaterih ljubljanskih ulic. V Simon Gregorčičevi ulici in na Masarykovi cesti (prej Cesta na Južno železnico) v Ljubljani se izvrši nova numeracija hiš. V Simon Gregorčičevi ulici bodo nove hišne številke: 11, 19, 23, 30, 32, na Masarykovi cesti pa 5, 15, 19, 28, 44, 50, 54 in 58.

— **II. književna tombola.** S številkami, izžrebanimi do 22. februarja so bili zadeti vsi dobitki za kvaterne. Z izžrebanjem zadnjih dveh števil, t. j. 74 in 42 je bilo celo zadetih več kvatern, kakor pa je še preostalo dobikov. Zato se je vršilo za dobitke med vsemi,

Prosveta.

»NOVI ODER«.

(K literarno-umetniškemu večeru.)

Iz porušenih spomenikov davnih vekov, iz podrtih svetilišč starih, če ne preživelih kultur, iz strašnega dela vojne, iz notranjega kaosa človeške duše vstaja prepoved vsega človeštva, njegovega dela in ustvarjanja. Dviguje se močeno stavlba nove kulture — kulture prebujenja, katere temeljni kamni niso bili položeni ob slovesnem znenju cerkvenih zvonov, ne ob kraljevskih fanfarah, niso jo oznanjali ne poeti in ne pridigarji, pri ujenem rojstvu ni Budhe, ne Christa. — Poraja se v monotonem brnenju delujočih strojev, v mrzličenem delu žaljavih rok, v krvavem plesu bojnih poljan, doma v bedi — povsod, v zemlji in človeku. Krvavo je, ne bo izginila kri tisočerih, ki veže stavbo bodočnosti.

Zabrnili so stroji pesem človekovega duha, zazvenela so klavira njegovega dela. Spoznal je človek dinamiko življenja v svojem lastnem delu, v najpopolnejšem organizmu svojega duha — v stroju. In v njega znamenju, gradi novi oder življenja.

Z neizmernim trudom, boreč se s tradicijami in konvencionalnostmi, ki ga obdajajo kot peklenski demoni časa, odkriva novi človek zastor življenja. Postali smo zidarji lastnega spomenika svoje dobe, za skupno ustvarjanje bodočnosti.

Slovenska zemlja... Tudi preko tebe je pljusnil val prebujenja. Deloma osvobodjena suženjskih spon, dvigaš ponosno svojo glavo

pa je nesporno nad povprečnostjo. To pokaže bližnja bodočnost.

Med Slovenci je vzkliklo novo življenje in njegova pot vodi k solncu! Er. Ka.

Ljubljanska opera. Včeraj popoldne so peli prvič v letošnji sezoni Thomasovo opero Mignon, ki je zarvevala kljub raznim neverjetnostim dejanja skoro vse svetovne odre in spada med najprijetnejša operna dela sploh. Thomasova prijetna melodika, četudi ne vedno globoka, po večini lirčna, elegantna in graciozna, pridobi poslušalce takoj zase. Dramatičnih izrazov je v njegovi glasbi malo. G. kapelnik Neffat, neverjetno marljiv dirigent, je Thomasovo partituro vse-skozi izvrstno interpretiral. Je eden redkih dirigentov, ki pazijo, da orkester pevec ne uduši. Splošni vtis izvajanja je bil zelo zadovoljiv. Uspehu sta seveda največ pripomogla G. Betetto (Lothario) in G. Vilma de Thierryjeva (Mignon). Oba sta bila odlična in sta ostale daleko nadkriljevala. V g. Frisekovi (Filina) smo opoznali dobro pevko z gibkim in prožnim glasom. G. Kováč se je v vlogi Viljema Mustra vzorno potrudil, g. Mohovič (Laertes) je že dober igravec in tudi kot pevec ni slab. Gdč. Ovsenikova (Friderik) je pogumna. Zbor se je dobro držal, orkester je hvale vreden in še balet je v I. dejanju kar dobro napravil. Glavno zaslugu za lepo uprizoritev opere Mignon imata gg. Neffat in režiser Bučar. Gledalciše je bilo popolnoma razprodano, med priznanja radodarno publika mnogo gostov z dežele.

Koncert Ciampi. Res pravi virtuoz Ljubljano redkokdaj obiščeje. Ne more jim pač garantirati polnih dvoran in zahtevanih honorarjev. Publika pa zlasti nima smisla za klavirske koncerte. In kar razveseljivo je bilo v petek zvečer prisostvovati koncertu odlič-

nega francoskega klavirskega virtuozu, Marcela Ciampi v skoro polni dvorani Filharmonične družbe. Spored, ki ga nam je nudil Ciampi, je prinesel skladbe klasičnih in modernih skladateljev. Zmagajo je odnesel Francoz Debussy, čigar skladba »Veseli otok« je izvalja viharje navdušenja. Za njim je najboljši ugajal zopet Francoz Ravel s »Pesmijo dvornega norca«. Nedeljeno priznanje je prejela Cesar Francova skladba »Preludij, Koral in Fuga«. Zelo ljubka je bila Chopinova kratka mazurka, dočim je veličastno učinkovala Lisztova legenda svetlega Frančiška, hodečega po morju. — G. Marcel Ciampi je vse ostale skladbe podal z neverjetno, frapirajočo bravurozno tehniko, z jasno, pregledno tematiko in očarujočo dinamiko. Mojster v dosezanju vseh mogočih pianističnih efektov, mojster v pedalih. Ni čuda potem, če je publika vsako točko kvitirala z dolgotrajnim ploskanjem in na koncu koncerta prisilila virtuozu do treh dodatkov. Koncert Ciampija je bil za Ljubljano umetniški dogodek prve vrste. Dvorana Filharmonije se po prenovitvi krasno reprezentira in je kot nataš za kormone in podobne prireditve, le garderoba je pod vsako kritiko.

Opera. V torek, dne 3. marca priče gostovat slavnj baritonist Marko Vušković iz Zagreba v operi »Traviata« kot oče Germont. Gospod Vušković je znan kot izvrstni pevec velikega slovesa, nastopal je uspešno tudi v Ameriki, na Nemškem, v Italiji in po vsej Jugoslaviji in povsod so ga cenili kot izbornega pevca in glumca. Ni dvoma, da bo ugajal tudi ljubljanskemu občinstvu v vlogi Germonta, ki nudi dovolj prilike pokazati pevske vrline. Ostale partije pojo: gdč. Frisekova, ga. Smolenska in ga. Assejeva ter gg. Darian, Pugelj, Šubelj in Debevec.

pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice vpslanimi tablicami podrobno zbranje. Dobitki so se poslali po pošti imeteljem iz zbranih tablic. Kdor dobitka ne prejme, naj smatra to kot znak, da njegova tablica ni bila izžrebana in igra za njega naprej pokrajinski odbor.

— II. književna tombola. Do 22. februarja so bile izžrebane sledeče številke: 45, 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25, 38, 74 in 42. S temi številkami so bili zadeti vsi dobitki za ambale, terne in kvaterne. Danes so bile za činkvine izžrebane sledeče številke: 57 (petdeset-sedem), 62 (šestdesetdva), 27 (dvajset-sedem), 54 (petdesetštiri), 75 (sedemdesetpet) in 33 (tridesettri). Kdor je s temi in prejšnjimi številkami zadel činkvin (pet števil v eni vrsti), naj pošlje svojo tablico najkasneje do 7. marca pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice v Ljubljani.

— Janežova avantura. Čudno vpliva orientalski milieu na nekatere tujce. Muslimanke, ki hodijo po ulicah zakrite s pajčolani, mahale in čaršije itd., vse to napravi nanje neobičajen vtis. In vsak bi rad doživel kako avanturo z žensko pokritega lica, če le bi moglo v kaki hiši z mušebakom (gosto leseno rešetko na oknih). Pri tem običajno niso posebno izbirljivi. Nikdo od onih tujcev ne

pomislil, da je popolnoma izključeno, da bi zmešal glavo kakoli boljši muslimanki. Če je ena ali druga dozvelta za avanturo, je ali ciganka ali pa kaka prefrigana ženska bodisi katerekoli veroizpovedi, ki misli, da bo na ta način najlažje osvojila moško srce. — Tako tudi Janež J., hotelski sluga, prišedši nedavno v Sarajevo, ni mogel odoleti želji, ki jo občuti večina tujcev v Sarajevu. Ko je šel nekega večera sam po Bistriku, se mu je približala neka zakrita ženska in Janež je zgrabil nemudoma priliko za rep — ter ženske ni več izpustil. V bližini se nahaja park cara Dušana, ki je odprt vsi noči, in Janež je krenil z »osvojenjo« žensko v ta park. Ravno v trenutku, ko sta bila v najnežnejšem tête-à-tête, je prišel stražnik, ki je obadva »uhapsil« ter ju peljal na policijo, kjer sta morala prenočiti v zaporu. Drugi dan je moral poseči Janež v žep ter odšteti lepo policijsko globo. Doživel je poleg tega tudi veliko razočaranje, ko je videl, kako neobičajno kratkosti je prejšnji večer objemal. Bila je namreč to 45 letna ciganka Habiba H., grda ko vrab in vrhutega slaboumna. Bila je že parkirana izgnana v svojo pristojno občino; toda vedno se vrača v Sarajevo ter išče avantur s pijanimi ali pohotnimi možakarji. Janežu, ki je »skršen fant«, je sigurno prešlo veselje, da bi v prihodnje iskal avantur v Sarajevu.

Gospodarstvo.

Problem naše severojadranske luke.

O veliki gospodarski važnosti naše svobodne luke v severnem Jadranu ni potrebno razpravljati. Gospodarski napredek in prometni razvoj Sušaka ter priklopljenje delte in Brajdice to v popolni meri utemeljuje. Ker se pa predvideva, da sta sušaki kolodvor, kakor tudi luka za naše gospodarske zahteve veliko premajhna, je težnja po povečanju te naše luke povsem upravičena. Radi finančnih težkoč, ki to razširjenje trenutno onemogočujejo, je razumljivo, da se naše gospodarstvo pričinja posluževati reške luke, ki proti neprimernosti sušake luke nudi vse željene ugodnosti.

Akoravno smo v nesrečni rapalski in šentmargheritski pogodbi izgubili mesto Reko, je potreba reške luke za našo prekomorsko trgovino tolike važnosti, da tvorijo pogajanja v Benetkah in njih sedanje nadaljevanje v Firenci podlago načelne ureditve našega interesa na bazenu Thaum de Revel, ki tvori del reške luke. O delovanju te konference, ki naj uredi prometno, skladiščno in pristaniško vprašanje v zvezi z našim nametom, se še ne more nič gotovega poročati. Izkušnje so pokazale, da se do sedaj še ni v zadostni meri vpoštevalo gospodarskih zahtev Sušaka in celega našega severnega Primorja. Že red 2 leti je določila vlada kredit 25 milijonov dinarjev za poravo sušake luke. Ta kredit pa ni izrazil in se je kasneje upotrebil za povsem druge svrhe. Bakar je sicer dobil novo železniško zvezo, kakor tudi drugo telefonsko žico, vendar obe napravili ne zadostujeta realnim potrebam.

Po izjavi našega zunanjega ministra dr. Ninčiča, pomeni izjava Reke za nas manjše zlo, kakor pa bi bila Reka kot svobodno mesto, ker bi v tem slučaju smatrali Reko kot svojo lastnino in si tako mnogo škodovali. Resnica je, da se moramo zadovoljiti s tem dejstvom in smatirati vse, kar je preko Rečine, za tujino. V tem slučaju pa moramo vedeti, da je vsako preveliko favoriziranje Reke od naše strani mogoče le na račun gospodarskega razvoja Sušaka. Tega se povsem jasno zaveda tudi Italija, za katero pa pomeni Reka avantgardno gospodarske in socialne ekspanzije na Balkan. Ako mi v tem boju ne podpiramo našega Sušaka proti mnogo močnejši Reki, mora Sušak v tej nenaki borbi propasti in z njim celo naše gospodarsko življenje naših zapadnih krajev.

Z izgubo Reke je postal Sušak središče našega gospodarstva. Zatorej je naša največja dolžnost, urediti to pristanišče tako, da bo povsem odovarjalo zahtevam skoraj polovice našega celotnega gospodarstva, — gravitira na Sušak. Pospeševati se mora našo nacionalno inozemsko trgovino, opustiti se moramo nepotrebnega italijanskega

posredovanja in najti novih zvez z mednarodnimi trgovskimi središči. Sušak je že danes ena največjih sredozemskih lesnih luk. Uvaževati pa moramo dejstvo, da je še večina sušaka tvrdk vpisana v reškem, torej italijanskem registru in zato splošno še veljajo v inozemstvu kot reške tvrdke. Da ni to samo brezbržnost, kaže slučaj, ki zahteva skorajšnjo ureditev. Les jugoslovenskega izvora mora plačati v Španijo običutna carinska doplačila, ki odpadejo, ako je les označen kot italijanski.

Ako je torej Reka za nas za vedno izgubljena, morajo biti naši interesi na njeni luki le prehodnega značaja. Radi koncesij, ki nam jih eventualno dovolijo Italijani, ne smemo zanemarjati naše sušake in bakarske luke. Od preobrata sem že je vprašanje povečanja Sušaka, bodisi kolodvora ali luke, silno aktužno. Dalje zelo živo občutimo pomanjkanje javnih skladišč. Naši trgovci so primorani svoje blago vedno carinirati in ga potem v lastnih skladiščih zlagati, kar pri današnjih kreditnih prilikah pomeni silne težkoče in blagovni promet zelo zmanjšuje. Močno se občuti konkurenca reških trgovcev. Oni imajo številna javna skladišča, tako da morejo imeti vedno velike blagovne zaloge. Te lahko potem polagoma in v manjših partijah pošiljajo v naše kraje. Se veči pa je vpliv finančne konkurence. Reška trgovina ima veliko podporo v mnogih ondostnih bankah, kar naši trgovci pogrešajo. Eskomptni krediti ne presegajo na Reki 5,5 odstotkov, preko reškega mosta pa se plačuje za vloge 10—12%, za kredite pa v najboljšem slučaju 18—24% obresti. Te številke ne potrebujejo daljših argumentov in po njih se lahko presoja naša gospodarska organizacija!

Naravno je, da se italijanski krediti mnogo uporabljajo od naših trgovcev in v zvezi s tem vprašanjem trdi »Zagreber Tagblatt«, da se vsa v Delti in Brajdici koncentrirana lesna trgovina financira z italijanskim kapitalom. Iz tega sledi žalostna konstatacija za naše gospodarstvo, da največji del dobičkov iz naše lesne trgovine ne ostane v naši posesti, temveč aktivira italijansko plačilno bilanco.

Da se sliči pojavi v bodoče preprečijo, je potrebno ustanoviti na Sušaku podružnico Narodne banke, ki edina more uspešno nastopiti proti tej italijanski konkurenci. Potrebujemo pa dalje tudi javna skladišča, ki bi dajala lombardne kredite in z izdajanjem varantov »ospeševala in v veliki meri olajšala financiranje našega blagovnega prometa. Končno je potrebno urediti vprašanje kreditiranja carin ter problem pravilne tarifne politike, ki ne sme podpirati interesov naših sosedov.

Le na ta način bomo imeli od našega morja tisti dobiček, ki bi ga morali imeti.

bile sledeče: 7—9 tednov stari 150—200, 3 do 4 mesecev stari 300—375; 5—7 mesecev stari 500—625; 8—10 mesecev stari 750 do 875; 1 leto stari 1150—1375; 1 kg žive teže 12.50—13.75; mrtva teža 16.25—17.50. Tendence je bila povprečno stabilna.

× Belgijska produkcija jekla in železa. V mesecu decembru leta 1924 se je znatno povečala belgijska produkcija jekla in železa. Število plavčev se je povečalo od 47 na 50. Kolčina producirane surovega železa, ki je znašala meseca novembra 216.610 ton, se je povišala v decembru na 246.530 ton. Jekla pa je bilo dobljenega 283.750 ton proti 210.350 ton meseca novembra.

× Davna bremena v Angliji. Angleški finančni minister je na neko pismeno vprašanje odgovoril, da znaša davčno breme v Angliji 15.7 funtov na osebo, med tem ko v Franciji ne presega 7.8 funtov.

× Dobave konzerv za naše vojaštvo. Na predlog industrijskega saveza je sklenil naš vojni minister zahtevati večji kredit za dobavo konzerv, ki naj se izvrši že tekom letošnje spomladi.

× Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 10. marca t. l. ponudbo glede dobave 150 m jeklene vrvi, do 20 marca t. l. pa glede dobave 500 kg klincev (žeb-ljev) in glede dobave 200 ključevnic (žabic) z 2 ključema. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije pri direkciji državnih železnic v Subotici: dne 14. marca t. l. glede

dobave 2000 kg lanenega firneža; dne 16. marca t. l. glede dobave bele pločevine in dne 18. marca t. l. glede dobave 35 vagonov (à 10 ton) bukovih drv. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Glavna skupščina beogradske borze se vrši, kakor poročajo iz Beograda v prvi polovici meseca aprila.

× Naš ministrski svet je sklenil, da se uvede na blago, uvoženo iz Rumunije, najnižja carinska tarifa ter je generalna direkcija carin o tem sklepu obvestila vse carinarnice.

× Državni kurz za tuje valute je dolečil naš finančni minister za mesec marec t. l. sledeče: napoleonor 236, turška lira 267, angleški funt 244, dolar U. S. A. 60, kanadski dolar 51.50, zlato marko 14.80, zloty (poljski) 12, 100 francoskih frankov 322, 100 švicarskih frankov 1183, 100 italijanskih lir 252, 100 belgijskih frankov 310, 100 holandskih goldinarjev 2470, 100 rumunskih lejev 31, 100 bolgarskih levov 45, 100 danskih kron 1100, 100 švedskih kron 1660, 100 norveških kron 940, 100 pesetov 875, 100 drahem 100, 100 češkoslovaških kron 183, 1 milijon madžarskih kron 855 in 1 milijon avstrijskih kron 848 dinarjev.

Tarzan pride.

H. P.:

Tabornišтво pri Čehoslovakih.

Taborniška ideja je vsklila na Češkem še le leta 1912. Prišla je tja v obeh oblikah: v obliki gozdovništva in skavtizma. Setonova ideja ni imela pravega uspeha in je danes še v manjšini. Baden Powell-ova metoda pa se je razširila kot sploh povsod po celem svetu neverjetno hitro.

Baden Powell-ovo obliko tabornišstva je zasadi na Češkem profesor A. B. Svojsik, ki je ustanovil leta 1912 prvi skavtski oddelek in izdal knjigo »Zaklady junačství« po vzoru Baden Powell-ove knjige »Scouting for Boys«.

Svojsik pa ni kopiral angleške organizacije kar na slepo, temveč se je naslonil nekoliko tudi na Setona. Ker je pod bivšo Avstrijo na Češkem antimilitarizem zelo cvetel, zato se je izognil skoraj povsem bistvenemu militarističnim oblikam. Tako je poimenoval vod (Patrol) z »družino« in četo (Troop) s »splošnim izrazom »oddelek«. Uvedel je tudi več samouprave, kot jo je najti pri pristnih skavtskih organizacijah.

Med vojno se je uklonil deloma avstrijskim oblastem ter je sodeloval s svojo organizacijo brez vsake nujne potrebe pri gotovih »patriotičnih« prireditvah, s čemer si je nakopal precej očitkov, ki so leteli nanj po vojni.

Skoraj istočasno je ustanovil prof. Seifert v Beronomu prvi gozdovniški rod »Děty Zivny« (1912). Leta 1915 so se združili posamezni rodovi v »Psohlavce«. Leta 1917 so se prekrstili v »Děty Svobody« ter začeli izdajati list, ki pa je kmalu prenehal.

Po vojni in prevratu so se vršila pogajanja za spojitve obeh smeri. Ker pa so pristasi Baden Powella proglasili, da ostanejo pri skavtizmu in ker so zahtevali pristasi Setona, da naj tvorijo skupno podlago ideje Setona, kot ustanovitelja tabornišstva sploh, so se pogajanja razbila. V začetku, pred vojno, se je propagirala tudi ideja, da bi vzele obstoječe telovadne organizacije tabornišstvo v svoj program. Ker je program telovadnih organizacij zelo ozek in enostranski, taborniški pa silno širok in vsestranski, je ravno to tako neizvedljivo, kot bi hotel nekdo spraviti sliko, ki meri 4 kvadratne metre v okvir, ki ima le 1 kvadratni decimeter. Če bi pa prišlo vendar le do spojitve, bi morala stopiti telovadba v ozadje. S tem pa bi prenehala tako rekoč tradicionalna telovadna društva. Zato tozadevna prizadevanja niso imela uspeha in ga tudi imeti ne morejo.

Poleg izrazilo polit. taborniških organizacij obstojate dve veliki skupini: »Svaz junáků skautu republiky československé« in »Fédération československých skautů«. Članstvo prve skupine se rekrutira iz meščanskih in nacionalističnih, članstvo druge skupine pa iz strankarsko neopredeljenih in socialističnih krogov. Svaz je organiziran centralistično na Boden Powell-ovi podlagi. Federacija pa združuje več avtonomnih skupin, ki so organizirane na Setonovi ali pa na kompromisni podlagi. Znak Svaza je znana skavtska lilija s pasjo glavo v sredini, znak Federacije pa je znak gozdovnikov t. j. bel okrogel ščit z modrimi rogovi ob straneh. V Federaciji so vključeni: čl. skauty socialisty, Liga Lesni Moudrosti (Psohlavci) in Združeni Zalesáci. Svaz šteje do 25.000, Federacija okoli 5000 članov. Oficijski organ Svaza je »Skaut Junák«, Federacije pa »Průkopník« (Pijonar).

Razen meščanskih strank, ki podpirajo Svaz, imajo vse ostale politične stranke svoje lastne taborniške organizacije. Socialistična (pred vojno narodno socialna) stranka združuje svojo mladino v organizaciji pod imenom Skauty Volnosti (Svobodni skavti). Socialdemokratska ima svoje skavte pričenjene k delavskim telovadnim jednotam. Tudi komunisti imajo svoje tabornike, ki se imenujejo »Spartakovský Skauty Pracce« (Spartakovi skavti dela). Njihova organizacija šteje okoli 4000 članov. Vse te skupine so organizirane večinoma na kompromisni podlagi in na podlagi strankarskih načel.

A. France-Brousson:

MELANIJINA OMAKA.

Nič kaj lahko ne pišem. »Jega dni sem pa še težje. Od rojstva sem preveč tankovestem. Ako napišem tri besede, izbrišem dve od njih. Vendar pa se mi je pripetilo, da sem napisal članek v eni sapi. Ampak Bog drži s pijanci, in »imel sem ga pod kapo«, da porabim slikoviti izraz preprostega ljudstva. Bui sem vedoma vinjen. Pri obedu sem bil izpraznil steklenico bele kapljice. Bilo je jako soparno. Vino se mi je sicer zdelo, da ima nenavaden okus, pa si nisem upal nič reči. Na francoskem je tonko us! Zares sem čutil omotico, ko sem vstal. Glava je bila — stra, noge pa so bile svinčene. Običajno se govori: »Vino gre v glavo.« To je zmota. V noge leze. Zakuje jih v verige. Ali veste, kaj je bilo v steklenici? Napačno buteljko so bili vzeli: bil je izbran šampanjec. Na dušek sem zvrnil poln kozarec. In to je bilo na dan, ko sem moral napisati tedensko kroniko (za Temps)! Najtežje mi je bilo iti gori po stopnicah. Čim sem sedel pred papirjem, mi je začelo pero tekati. Kam je hitelo? Stoprvi drugi dan sem to čital. Ko sem dospel k dnevniku, mi je vratar dejal: »G. Hébrard vas pričakuje.« Kurja polt me je oblila. Šampanjec je vsega kriv. Zaradi članka gre. Gotovo je zapazil. Kaj mi je početi? Hébrard je prišel proti meni z razpetimi rokami. Objel me je. Poklical me je: »Dragi moj France.« Kadil mi je na moč. »Jaz sem mislil,« mi je ponavljal, »da vam ne teče gladko izpod peresa. Ampak vi imate tako naravo! Vi bi se morali spustiti v politiko. Veseli me, ker vas imam, dragi moj sotrudnik. Pri blag. sem dal naročila. Plača vam je zvišana.«

Ej, to je čisto kakor zgodba z Melanijino omako. To je znamenita kuharica. Uboga deklina, doma menda iz Spodnje Bretanje, je dolgo časa samo bedno živorarila. O njeni kuhinji se ni nič govorilo: bila je plehka, brez občutka, brez domišljije — njena kuhinja namreč, da ne bo nesporazuma! Nekega dne ji dajo prvi pomočnik — bila je hudo navzkriž s prvim pomočnikom, ker je bila odklonila njegove ljubavne ponudbe — ji torej dajo prav sumljiv kos mesa. Imel je že duh po divjačini, po zajcu ali kljunaču. Kar pa se spodobijo sloki, kozici ali pa dolgo-ušču, se ne spodobijo govedini. Kaj naj stori? V silnem strahu, da bi jo spodili iz službe, izumi Melanija grozansko polivko. Kar razsipa vam začimbe in šentjanžve zeli. Mrhovino zalije s finim madejrancom... In potem trepetaje prinese jed na mizo ter odide vsa plaha v kuhinjo. S hruščem in trščem jo pokličejo nazaj: »Melanija! Melanija!« — »Po meni je,« si misli uboga punčara. »Zaduhali so. Drugo mi ne preostaja, kakor da pripravim svoj kovčeg.« In odpaše si predpasnik in se prikaže pred svojimi sorodniki. »Ah, Melanija!« se oglasi gospodar, »velika poniglavka ste. Zakaj ste toliko časa prikrivali svoje darove? Ako bi vi hoteli, bi od zelene zavisti popokale najslavnejše kuharice zaradi vas. Danes ste nam postregli z jedjo, ki bi bila vredno vsakega škofa. Zategadelj vam podvojim zasluzek. Vzemite vsakokrat isti kos pri enem in istem mesarju in pripravite ga vselej po istem načinu.

A. D.

MAUPASSANTOVE HLAČE.

Preden je izšla Horla, sem opazil, da se Maupassantu meša. Nekega dne sem prišel k njemu, misleč, da ga najdem samega, toda priredil je znanec večerno zabavo. Zapazim ga v veži; opravičujem se zaradi svoje obleke.

»Zakaj pa ne ostanete?« me vprašuje.

»Saj vidite: fraka nimam.«

»Samo to. Dobro! Hočete mojega?«

Na veliko moje začudenje si jame odpeljati telovnik in popuščati naramnice kar v prednji sobi, polni žensk. Pri tem pa je ponavljal:

»Posodim vam svoje hlače in svoj frak.«

Z največjo težavo se mi je posrečilo, da sem se iznebil ubogega blaznika...

Ob tej France-ovi anekdoti naj dostavim, da bodo na gradu v Miromesnilu 19. julija 1925. otvorili pisatelj »Lepega strička« na javno subskripcijo spomenik z avtorjevimi grbom in z napisom: A Guy de Maupassant, né au château de Miromesnil, le 5 août 1850.

Književnost.

»Kuharske bukvice za kmečke žene in dekleta«. Posebno novost za naše podeželje je ta knjižica, ki je hitro našla pot v kmečke domove. Pisana je tako poljudno, da jo razumejo že žolarice. Glavno pa, kar odlikuje delce je to, da se res ozira na kmečke priredelce in na način priprave, ki je udomačen na kmetih in zato se bode uveljavila povsod. Doselej smo imeli sicer dovolj slovenskih in izbornih kuharskih knjig, vendar so bne zaradi svoje preobširne vsebine in visoke cene najnižjim slojem nedostopne. Se-

BORZE:

Ljubljanska in beogradska borza dne 28. februarja t. l. nista poslovali.

Curih, 28. februarja. Beograd 8.35, Berlin 1.2432; New York 520.45; London 24.785; Pariz 26.893; Milan 21.06; Praga 15.45; Budimpešta 0.0073; Bukarešta 2.557; Sofija 3.774, Budimpešta 0.00728.

× Čehoslovaški izvoz v Jugoslavijo v mesecu januarju. (Ceps.) Kakor objavlja statistični urad v Pragi, je znašal izvoz čehoslovaške republike v januarju t. l. 1506 milijonov čeških kron. Od tega je bilo uvoženo v našo kraljevino 7 milijonov kg blaga v vrednosti 54.8 milijonov čeških kron. Ako letošnji izvoz primerjamo z onim v januarju leta 1924, ki je znašal po teži skoraj 300.000 kg več, je vrednost blaga poskočila v tem letu za celih 90 odstotkov. Izvoženo je bilo: sadja in zelenjave v vrednosti 1.7 milijona čK., bombaževine za 26.3, lana in konoplje 3, volnenega blaga 8, konfekcije 1.3, usnjenega blaga 1.2, steklenih izdelkov 2.5, keramičnih 1, železnega blaga 3 in strojev 1.3 milijonov čeških kron. Izvoz tekstilnega blaga v našo kraljevino se je potrojil, usnjenih izdelkov pa se je izvozilo mnogo manje kakor v preteklem letu. Procentualni delež naše države pri čehskem izvozu je znašal v januarju t. l. 3.64% proti 4.15 odstotkov v januarju 1924.

× Mariborski svinjski trg. 27. februarja. Pripeljalo se je 78 živali, prodalo 50. Cene so

danja knjižica pa vsebuje 100 receptov raznih jedi in stane celih 6 Din. Dobiva se po vseh knjigarnah.

»Zadruška delavsko-kmečke Matice« je izdala dve lični knjižici na dobrem papirju in z modernimi platnicami in sicer: Maksim Gorkij: »Deveti januar«, črtica, ki slika dogodke 1905. leta v Rusiji, ko je pop Gopen peljal delavstvo pred carske palače in so jih tam sprejele kroglice in kosaške sablje. Knjižico krasita tudi dve sliki. Cena je 7.50 Din. Dobiva se v založništvu »Delavsko-kmečke Matice« v Ljubljani in po vseh knjigarnah. — Druga knjižica: Dr. Kernalnik, »Zaprta vrata« je enodejanka, v kateri se drastično slikajo indijske kaste in Brahmiistični vzgled na posmrtno življenje ter borbo najbolj zavrženi, ki so brez kaste, za svoje človečanske pravice. V tej knjigi je tudi govor indijskega modreca Svami Vivekanande »Bog in človek«. Knjižica stane 7.50 Din in se dobiva v založništvu in po vseh knjigarnah.

To in ono.

Vulkan Popokatepetl. Pred kratkim smo javili, da je pričel vulkan Popokatepetl nenadoma delovati. Popokatepetl je 5420 metrov visok in njegovo žrelo meri v premeru 880 metrov. Obseg vulkana znaša 52 kilometrov. Pri 4400 metrih višine se pričinja na Popokatepetlu snežna meja. V žrelu Vulkana je že leta

dolgo neka družba pridobivala žveplo. To delo je sedaj seveda moralo nehati. Popokatepetl se nahaja v bližini glavnega mesta Mehike. Naravno, da je v mestu vsled novega delovanja vulkana nastopila panika.

Odprava debelosti operativnim potom. Pretekli petek je pokazal asistent klinike v Eiselbergu, docent dr. Peter Walzel par pacientov — same ženske s težo nad 100 kg — katerim je odvzel pri operaciji kile 2 do 5 kg trebušne masti. Izvajal je, da se da odstraniti velik trebuh potom primeroma lahke in neopasne operacije. Narkotiziranemu pacientu je treba izrezati trebušno mreno v obliki dvojne zagvozdje in dolenjo plast masti, ki ima mnogokrat širino roke. Nato se zašije zevajoča rana, ki je dostikrat široka do 50 cm. Trebuh dobi nato zopet svojo normalno napeto obliko in pacient je rešen svojih težav. Operacija je posebno važna pri takozvanem visečem trebuhu.

Nevidni svetlobni žarki. Kakor poročajo londonski listi, se je posrečilo indijski učenjaku sir Jagadis Chandra Boze-ju proizvajanje svetlobnih žarkov, ki, absorbirani od gotovih neprozornih teles, napravijo ta telesa popolnoma prozorna. Gre torej za nove, doslej neznane svetlobne žarke, katerih učinek bi bilo mogoče primerjati z Röntgenovimi žarki. Sir Jagadis Boze je sporočil v nekem pismu na »Sunday Times« o svojih poskusih, ki jih dela že 30 let z električnimi valovi. Pri tem uporablja aparat, ki proizvaja

posebno vrsto takih električnih valov. Od sir Boze-ja razkrita sijoča energija je človeškemu telesu nevidna, radi česar jo imenuje izumitelj »nevidna luč«. Najbolj vsrka te žarke ogelje. Toda tudi debel folijant je postal pod vplivom nevidne luči tako prozoren, kakor steklena plošča. Iznajdba potrebuje seveda nadaljnega izpopolnjenja. Potem se bo pokazalo, če bo uporabna in bo upravičila velike nade, ki jih je izzvala.

Disciplina v sovjetski armadi. Že nekaj časa se v vodilnih sovjetskih vojaških krogih vedno bolj javno pretresa vprašanje reorganizacije discipline v rdeči armadi. Povod temu ni samo proslava sedemletnice obstoja rdeče armade, marveč v prvi vrsti znatne izpremembe, ki jih je preživela sovjetska armada v zadnjem času glede svoje sestave in rekrutiranja. Čim se je začela rdeča armada izpopolnjevati potom pozivanja na službovanje, se je začel izpreminjati tudi duh armade. Pri mladih rekrutih je bilo mogoče uvesti vse strožjo disciplino in zahtevati od njih več, kakor od onih elementov v armadi, ki so se bili udeležili meščanske vojne ter so vsled tega že večinoma demoralizirani. Pred dnevi se je pretresalo vprašanje discipline v sovj. armadi podrobneje na sestanku vojaških administrativnih funkcionarjev v Moskvi. Glavno besedo na tem kongresu so imeli predstavniki vojaške sodne oblasti, ki so izrečno poudarjali, da mora vojaško pravosodje nastopiti ob reorganizaciji in uvedbi strožje discipline v popolnem sporazumu s poveljniškim zborom. Posebno važnost je treba polagati na to, da se omogoči posu-

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Tarzanove povesti.

Zanimivo in napeto čtivo!

I. Tarzan sin opice

II. Tarzan in svet

III. Tarzanove živali.

IV. Tarzanov sin.

Cena za vsako knjigo, dokler še v zalogi, broširano Din 30.—, vezano Din 36.—.

ZVEZNA KNJIGARNA

Ma rijn 119 stv. 8.

Jaek London:

(25.)

Burni doživljaji.

Roman južnega morja.

— Salomonski otoki niso vedno taki, — je odgovoril Sheldon. — Berande je seveda najslabša plantaža in vse, kar pride sem, je najhujše vrste. Dvomim, če je bil kje hujši naval bolezni kakor oni, ki smo ga prestali baš takrat, ko ste prišli vi. Kakor bi se bila usoda zarotila, je prišla bolezen tudi na Jessie. Že od nekdaj so ljudje zmajevali z glavo nad to plantažo. Govorili so, da nad Berande visi ono, čemur pravite vi Amerikanci hoodoo.*

— Berande bo uspevala, — je rekla Joana krepko. — Vsem praznim vražam se smejem. Vi boste premagali vse ovire, iz vseh teh težav vam bo vzklikala sreča. Nesreča ne more trajati večno. Vendar se bojim, da podnebje Salomonskih otokov za bele ljudi ni ugodno.

— Pa postane ugodno. Počakajte čez petdeset let, ko bo pragozd izsekán tja do gora, bo tudi mrzlica iztrebljena in podnebje bo mnogo bolj zdravo. Mesta in mesteca bodo zrastle iz tal, toda dobre, še neizrabljene zemlje, je tu dovolj.

— Vendar to podnebje za bele ljudi ne bo nikdar ugodno, — je ugovarjala Joana. — Beli možje ne bodo nikdar mogli vršiti ročnega dela.

— To je res.

— In to pomeni suženjstvo, — je izbruhnila.

— Da, kakor povsodi v tropičnih krajih. Delo bodo morali opravljati črni in ljudje rujavega in žoltega plemena, belokožci pa bodo vse vodili. Toda delo črncev je zelo

* Beri: hudu. Črte ameriškanskih črncev, ki prinašajo nesrečo.

drago in kmalu bodo jeli dovažati sem kitajske in indijske kulije. Naseljenci o tem že razmišljajo. Kakor vsi drugi, sem tudi jaz že do grla sit črnih delavcev.

— In črnci potem izumrejo?

Sheldon je skomizgnil z rameni in odgovoril:

— Da, kakor severoamerikanski Indijanci, ki so bili mnogo plemenitejše pleme kot prebivalci Melanezije. Vidite, seet ima pač svoje meje in je že skoro preobljuden.

— In slabotni morajo umreti?

— Tako je. Slabotni morajo umreti.

Drugo jutro je prebudil Joano velik hrup in krik. Zgrabila je svoj revolver, toda medtem je že slišala smeh Noah Noaha, ki je stal zunaj na straži, ter spoznala, da ni nevarnosti; stopila je torej ven, da bi videla, kaj je tako smešnega. Kapitan Young je izkrcal psa Satana baš v hipu, ko je oddelek delavcev, ki je gradil most, stopal vzdolž obrežja. Satan je bil velika, črna, mišičasta zverina s kratko dlako in je tehtal polnih sedemdeset funtov. Črncev ni ljubil. Tommy Jones ga je bil dobro izvežbal. Vsak dan ga je privezal za par ur ter naročil enemu ali dvema črncema, da sta ga od časa do časa dražila. In zato je Satan sovražil celokupno črno raso in v hipu, ko je stopil na breg je že bežala tolpa črncev, ki je gradila most, vseprek čez plot, ki je obdajal dvorišče, ter drvela h kokosovim palmam.

— Dobro jutro! je pozdravil Sheldon devojko z verande. — Kaj porečete o našem lovu črncev?

— Mislim, da nas čaka težka naloga, predno ga privadimo na sluge v hiši — mu je glasno odgovorila Joana.

— Pa tudi na vaše Takičane. Pozor, Noah! Bežite!

Ko se je Satan prepričal, da ne more doseči ljudi na palmah, je planil naravnost nad visokega Takičana.

Toda Noah se ni zganil in Satan je na

splošno začudenje plesal okrog njega, ga gledal prijazno, ter se mu priljezoval in mahal z repom.

— To je pa res nenavaden pes — je pripomnila Joana. — Vsekakor je modrejši od vas, gospod Sheldon. Ni ga bilo treba poučevati, kako se Takičani razlikujejo od črncev. Kaj pravite k temu, Noah? Zakaj vas ne popade? Bržčas ve, da ste Takičan, ka-li?

Noah Noah je odkimal z glavo ter se zasmel.

— On ne vedeti, da sem Takičan — je pojasnjeval. Toda on vedeti, da imam na sebi enake hlače kakor beli možje.

V tem hipu sta prišla slučajno na dvorišče Adam Adam in Matanare, dva Joanina pomorščaka. Vstopila sta skozi stranska vrata zadaj. Bila sta pri reki Balesuni, kjer sta nastavila past za aligatorja in mesto hlače sta imela na sebi le lava-lave,* ki sta jima mičeno vihrali okrog ledij. Satan ju je zagledal ter se je takoj iztrgal Sheldonu in planil na Takičana.

ga, kakoršnega nosijo domačini okrog ledij.

— Nimata hlače — se je smejal Noah in obraz se mu je razširil, ko je videl Adam Adama bežati.

Ta je splezal na oder, kjer so stale posode iz pocinjenega kosira, v katere se je stekala deževnica s strehe. Ker Satan ni mogel do njega, se je obrnil ter planil na Matanarea.

— Zbežite Matanare, zbežite! — je vpila Joana.

Takičan je obstal na mestu ter počakal psa.

— On je »Neustrašen« — to pomeni namreč njegovo ime, je pojasnila Joana Sheldonu.

Takičan je hladno motril Satana in ko se je vročerkvna žival v zadnjem skoku zagnala

* pas iz Kalika ali drugega lahkega blaga.

la v zrak, je pomorščak iztegnil roko. Zgrabil je psa spretno za spodnjo čeljust in Satan je opisal polukrog ter odletel nazaj, nato se je preklopil v zraku ter treščil s hrbitom na zemljo. Trikrat je poskočil in trikrat ga je zgrabil Matanare ter ga treščil na tla. Nato pa se je zadovoljil s tem, da je šepal Takičanu za petami, ga gledal ter nezaupno vohal njegovo sled.

— Priden, Satan, priden — ga je miril Sheldon. — Ta dobri mož spada k nam!

Satan pa je celo uro sledil vsaki kretnji Takičana, dokler se ni prepričal, da spada mož res k hiši. Nato pa je posvetil svojo pozornost trem domačim slugam. Zapodil je Orufirja v kuhinjo in prav na vrh peči, Lallaperu pa je strgal lava-lavo in prestrašeni deček je zlezel na stebel pri verandi; Viburija pa je zasledoval na biljard, kjer je divjala bitka, dokler ni Joana rešila črncev.

IX. POGLAVJE.

Med možem in ženo.

Satanova neizčrpna energija in dobra volja sta delali najboljši vtis. Zdela se je, da ga od same podjetnosti neprestano bole zobje in mesto črnih nog je dobil kokosove orehe, ki so padali na dvorišče. Gonil je kure čez ograje ter sovražno sprejel vsakega novega črnce, ki je prihajal na dvorišče s poročilom. Ni mogel pozabiti na one muke, ki jih je bil preživel še kot ščene. V vsako vlakno njegove zavesti je bilo vpleteno večno sovraštvo do črncev. Bil je tako hud, da ga je moral Sheldon zapirati v sobo, kadar je bil tujim domačinom iz kateregakoli vzroka dovoljen vstop na dvorišče. To pa je vsakokrat žalilo Satanov čut in dražilo njegov srd; tako, da so se morali že domači sluge paziti pred njim, kadar so ga spustili na prosto.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 sobe in kuhinje. Plača se od 300 do 400 Din mesečne najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takoje«.

Kupi se

enodružinska hišica v sredini ali okolici mesta Ljubljane. Ponudbe z navedbo kraja in cene na upravo lista pod »DOM«.

Na dobro

in ceno domačo hrano se sprejme več gospodov in gospodičen. Naslov se izve v upravi lista.

Stavbene parcele

pod Rožnikom na prodaj ali kot vrtno grede v najem. — Pokojninski zavod za nameščenje, Aleksandrova cesta št. 12.

Knjigovodstva

vpeljuje in revidira ter sestavlja in revidira bilance po lastnih strokovnih Gospodarska pisarna, družba s o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 11.

Proda

se makulturni papir po 5 Din kg, kje, pove upr. »Narodni Dnevnik«.

Pisarniška moč

zmožna popolnoma vseh pisarniških del, išče službe za takoj ali pozneje. Začasno reflektira samo na hrano in stanovanje. — Ponudbe prosi na upravo lista pod: Revna in marljiva.

Gospodična

v starosti 25 let, dobra in mirna, želi mesta k boljši rodbini za sobarico, pomoč v gospodinjstvu ali varuhinjo k otrokom. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Poštena in marljiva«.

Din 400.—

nagrade onemu, ki preskrbi bivšemu skladiščniku mesto pisarniške sluge, paznika ali skladiščnika za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »DELO 700«.

19 let

priznane, »Larucin« pilule najsigurneje ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatlja. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Subotica.

Gospodična

mirne narave išče sobo s separatnim vhodom. Najraje v bližini dramskega gledališča. — Ponudbe na upravo lista pod: »1. marec«.

Najboljši šivalni stroj le edino te

Josip Petelinc-a

znanka Gritzner in Adler za rodbino, obrt in industrijo Ljubljana blizu Prešernovega spomenika Pouk v velenju brez plačila. Večletna garancija. Delavnica za popravila Na voliko Telefon 913 Na malo

„Koncipijent“

z dovršeno sodnijsko prakso dobi mesto v odvetniški pisarni. Oženjenemu je na razpolago stanovanje. Naslov pove s prijaznostjo upr. lista.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujne razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—. Razpošilja društvo:

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič.

Širite „Nar. Dnevnik“.

Ugledno prvovrstno podjetje v Ljubljani, ki je v polnem obratu ter ima lepo bodočnost

išče za dobo od enega do treh let 300 do 500.000.— Din posojila.

Podjetje je neobremenjeno ter znaša realna vrednost 1.000.000.— Din.

Za varnost posojila nudi poleg obremenitve tudi še dobro poroštvo.

Ponudbe z navedbo zneska, načina in dobe amortizacije ter zahtevane obresne mere je poslati pod „Sigurna naložitev denarja“ na Gospodarsko pisarno d. z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1./II.

Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“.